

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron I. Pop. — Brassai-utca 10.
Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek címen-
dők. Kéziratokat nem adunk vissza és nem öríz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Hermann Goldschmidt
W i e n I. Wollzeile 11.

Árak
Egész évre 320 le
Félévre 170 le
Negyedévre 90 le
Felhívásra 30 le
Egy hónapra pályaudvaron
és vidéken 50 bani
Coculovákiban
Egy hónapra 25 ck
Egy szám 1 ck
Jugoszláviában
Egy hónapra 20 dinár
Egy szám 1 dinár

V. évfolyam, 57. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. adar 12.

1922. március 12. Vasárnap

A zsidó erő

A legújabb kor evolúciójában, ebben a meggyorsított erjedési folyamában megnyitott egy új erőforrás. Népek és kultúrák roppant viaskodásában, a gazdasági és társadalmi erők küzdelmében megszületett egy régi nép: régi aléltóságokból feltámadt és megmutatta magát, megmutatta erkölcsi erejét, képességeit és élet-ösztönét a világnak. Nem vészett el; volt mindig, mindenütt, ahol munka, ahol terv, ahol cél és kultúra felvette a vállát a birkozások örvényéből. Mindenütt cselekvő volt, alkotó és haladó. A középkori Spanyolország gazdag és biboros korszakában a tudomány, a bölcsesség és a világ-szemlélet forrása belőle áradt ki. Az új kor eszmélő és kultúrforrások után kutató nyüzsgésében benneke-
ring és együtt teremt, együtt alkot minden nép alkotóival. A miszticizmus korszakában ő érte meg először az őskorok miszticizmusát: visszasejt a zoroaszterek elfelejtett erköl-
csét és a szellemiségnek olyan mélyeséges áhitatába merül, amely a legközelebb férkőzik az alkotás gondolathoz. A gettók elzárják előle a levegőt, hogy még mélyebbre sűrít-
sék lelke katalizmába, hogy a megérzések, megsejtések és borzal-
mak extázisában még mélyebbre hatolhasson bele önmagába. A törté-
nelem nem tudott olyan korszakot teremteni, amely ne tette volna gaz-
dagabbá, tömörebbé és rugalmasabbá. Az évszázados fogság konzerválta a történelmi mult már elhalványuló emlékeit, a szabadság feltépte a lelki-
erők kapuit és a vélt tunyaságból az energiák nagy fluiduma árad ki.

Ez a zsidóság. És ez a zsidóság, amely szenvedések gyehennatüzén iz-
zott át és nemesedett meg, amely az évezredek számkivetésében övtizede-
kig és évszázadokig a gettó komor magányába kényszerült és amely sok szenvedéseken keresztül végre az emberi civilizáció forró napsütésére juthatott: nemesak történelmi erő, nemesak társadalmi erő: alkotóerő. Anglia ismerte fel először a szétszört és különböző népek sodrába taszított zsidóság emberi, társadalmi és te-
remítő erejét. Anglia látta be először, hogy nemesak a civilizáció, hanem a világgazdaság fejlődése is előrejut akkor, ha ezt a szétszilált erőt tömör-
en egy egészbe foglalhatja össze a világ. Ez a magasabb belátás volt az első motívum ahoz a deklarációhoz, amely a zsidónak nemzeti otthont adott. De nemesak ez. A materialista angol politika, amelynek minden pil-
lérre gazdasági belátásból épül fel, amely jól tudja, hogy az emberi ci-
vilizáció, az emberi kultúra fejlődé-
sével gyarapszik gazdasági ereje, a Kelet exponált stációjára állítja oda a zsidó népet, hogy kulturát, civilizá-
ciót építsen, az elmaradottság tengeré-
ben messzirefenyülő őrtrótyot állítson. Odaadta neki az ősi földet, erejének ősforrását, hogy térjen vissza hozzá, az ősforráshoz, amelyből erejét me-
riti és építsen dus oázisokat és pa-
lotákat és vasutakat és színházakat ott, ahol építeni a világ népei közül csak egy nép tud: a zsidó.

És ha megértette a zsidóság ere-
jének nagy jelentőségét, a tradíciós konzervatívizmus talaján élő angol ha-
ladás, megértette, meglátta és felis-
merte ezt az erőt az elvakult osz-
tályállam is, az orosz állam. Az új orosz állam, mert nincsen történelmi multja, mert nincsenek tradíciói, jó

vagy hibás élettapasztalatai, a maga dogmatikus elgondolásában elnyomott és elpusztított eddig mindent, ami nemzeti, mindent, ami különálló, mindent, ami más, mint a maga dog-
mája. Elnyomta a zsidó nemzeti mozgalmat is, mert nem kereste an-
nak mélyebb erkölcsi erőt, nem kutatta vágyait és álmait, csak egyet látott benne, hogy nemzeti, hogy faji vágy és álom. Nem látta meg a különbségeket és nem érezte meg azt a mélyről jövő erőt, amely nem is emberi akarás már, annál sokkal több: történelmi akarás. Még ez az osztályhatalom is, ha kissé későn, de ráeszmélt arra, hogy a zsidóság nemzeti álmait nem lehet még a legdurvább tépázással se kivenni ennek a szenvedéseken átizzott nép-
nek a szívéből. Ma már Oroszország is, mert vannak jó és hibás élet-
tapasztalatai, kiszabadítja magát a dogmák örvényléséből és számol az emberi fejlődés: az evolúció törvé-
nyével. A zsidó nemzeti mozgalmat nem nyomja el ő sem.

De ez a felismerésnek csak az első stádiuma. A zsidó erőt nem nyomja el, de még nem tudja, hogy ez a zsidó erő alkotó és teremtő erő.

Most már azt is tudja. A tanulságok megmutatták, hogy a zsidó minde-
nyütt ott van, ahol az igazságért, az emberi életért, a szépet és a maga-
sabbrendűért kell sikraszállani. Az oroszországi „Emesz” fordult a világ zsidóságához, elsősorban Fehérorosz-
ország és Ukrajna zsidóságához, hogy támogassák Oroszországot Génúában. Az orosz kivánság nem romboló ki-
vánság többé: az éhhalál, a pusztu-
lás, az elmerülés tanulságain meg-
született az új vágy: az építés vá-
gya. Oroszország újja akarja építeni azt, amit lerombolt. Ehhez az épi-
téshez hívja Oroszország először Gé-
núában, azután a teremő munka nagy erőfeszítéseivel a zsidóság se-
gítségét. Két világtényező: két ha-
talmas világ nyújtja kezét a zsidó erő felé. Először Anglia, most Orosz-
ország. A zsidó erő pedig, miközben egyik kezével a saját otthonát, a saját várát építi, másik kezével ott van, ahol az igazság, a haladás és a munka várja. Mert mélyen beleégett a zsidó lélekbe az isteni kinyilatko-
zás parancsa, amely szeretetet pa-
rancsol minden élő élet iránt, olyan szeretetet, amellyel a zsidó a saját házáat, a saját népét szereti.

Igy került szóba Constantinescu el-
nöksége, aki azonban aligha vállalja ezt a súlyos tisztséget. Liberális kö-
rökben biztosra veszik, hogy a szenátus elnöke Ferechide lesz.

A kormány restrukturációjáról szóló híreket az „Adeverul” megerősíti, de úgy tudja, hogy erre már csak ösz-
szel kerül sor, az új ülészek előtt. A lap azt írja, hogy husvét után a parlament épen azért nem fog ülé-
sezni, hogy Bratianu nyugodtan el-
mehessen Génúába és ne legyen el-
foglalva a kormányátalakítás gond-
jaival.

Vajda a választásról

A nemzeti párt is az oligarchia es demokrácia harcának tartja a most meginduló küzdelmet. Vajda Sándor, aki reggel ékeztet Kolozsvárra, a következő nyilatkozatot tette:

— A választásról nem akarok nyilatkozni. Hora és Closea korát éljük, a magyarok, szegények most kénytelenek velünk együtt haladni. Maniu távirata a királyhoz nemesak az erdélyi román nép, de a kisebb-
ségek feldult lelkiállapotát is vissza-
tükrözi.

— Ugy hallom, hogy izgatási pert akar indítani a Bratianu-kor-
mány a nemzeti párt ellen. Tiszta fővel és lelkiismerettel és férfias elébeállással ékeztünk szembe a vád-
emelésnek. Annak is örülnék, ha a nemzeti pártot önként feloszláták.
— Méltó utódai a bukaresti oli-
garcha urak Bánffyknak és Hyeroni-
minnek, akik a választási terrornak ezt a szégyenteljes módját Európá-
ban először statuálták. A magyar oligarcha örökségét vették át Buka-
restben, csak hogy az örökséget még balkánizálták is.

— Én a román nép lelkületét teszem magamévá. A nép a magyar világban is az oligarcha ellen küz-
dött. Az én lelki berendezkedésem alapja ma is az, ami volt: a gyula-
fehérvári határozatok ma is az erdélyi népek evangéliumának te-
kintem.

Az új „memorandum-per”

Az allenzéki lapok hírt adnak arról, hogy Maniu Gyula és Vajda Sándor ellen az ügyesség izgatás cí-
men vádat emel. A hír politikai kö-
rökben nagy feltűnést keltett, mert a meginduló bünvádi eljárást „új me-
morandum-per”-nek tekintik, ame-
lyet annak idején a magyar ható-
ságok folytattak le az erdélyi nem-
zeti párt vezetői ellen. 1892-ben ugyanis az erdélyi nemzeti párt me-
morandumot készített s amelyben felsorolta az erdélyi román nép szen-
vedéseit és orvoslást kért a királytól. Ferenc József azonban nem fogadta a küldöttséget és Szapary magyar miniszterelnök felbontatlanul adta vissza a memorandumot.

A nemzeti párt erre a „Tribuná”-
ban hozta nyilvánosságra a memo-
randum szövegét, amiért Jeszenszky kolozsvári ügyész eljárást indított. A per eredményeképpen a párt vezetőit összesen 32 évi börtönrre ítélték. Ma-
niut és Vajdát 4—4 évre ítélték. Né-
hány hónappal később, Bánffy ma-
gyar miniszterelnököt és a per ügyé-
szét Jeszenszkyt a román kormány bukaresti tartózkodásuk alatt kitün-
tette. Jeszenszky a „román csillag-
rendet” kapta. Az „Aurora” ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy az ak-
kori román kormány is liberális kor-
mány volt és nincsen más hátra, csak hogy a mai magyar kormány Bratianuékat üsse magyar lovagokká.

Fekete könyv

készül a választási visszaélésekről

A nemzeti párt új választásokat követel. Új memorandum-per. Vajdát a nemzeti párt feloszlátása sem lepné meg. Mihali Tivadar szenátor beszéde választóihoz

Az Uj Kelet tudósítójától
A választások lezajlottak, minden figyelem most az új parlament felé irányul. A kormány abszolút többség fölött rendelkezik, az ellenzéki pár-
tok közül csak a parasztpárt és az erdélyi nemzeti párt jöhet számításba. A választások eredménye miatt elke-
seredett demokráta közvélemény ettől a két párttól várja azt a kíméletlen harcot, amely más munkák épesebb alakuláshoz fog vezetni. Minden jel arra vall, hogy a nemzeti párt és a parasztpárt is egyetlen eszköztől sem fog visszariadni, hogy megmentsse az országot a liberális párt egyeduralmá-
tól. A két párt vezetői a legkímélet-
lenebb harcot jelentik be, kommüni-
kékben és nyilatkozatokban a halálra-
ítéltek végső erőfeszítésével próbálják megfordítani az eseményeket.
Bizonyos, hogy az új parlament eddig nem tapasztalt heves küzdel-
mek színtere lesz. A kormány elő-
készíti az új ülészek munkaprogram-
ját, készíti a genuai konferenciára, alkotmánytervezetre, költségvetésre és adóreformokra, de nagyon valószínű, hogy mindezt az ellenzék nélkül fogja letárgyalni. Az ellenzéki pártok ve-
zői többet várnak a parlamenten kívüli ellenakcióktól.
**A parasztpárt népszavazást akar, a nemzeti párt pedig egybehívja a gyulafehérvári nagy nemzeti tanácsot és új választásokat kö-
vetel,**
mert a mai parlament törvényessé-
gét nem hajlandó elismerni. Ehhez az akcióhoz a mérsékeltabb ellen-
zéki pártok vezetői is csatlakoznak: Jorga és Take Jonescu, akiknek párja erősen megfogytokozva került vissza a kamarába. Averescu tá-
bornok kiáltvánnyal fordult választóihoz és bejelentette, hogy összes mandátumairól lemond. Lupu doktor kijelentette, hogy a parlamentbe ak-
kor se megy be, ha a parasztpárt kez-
vetségese másként határoz. A kor-
mány mindent elkövet, hogy a tul-
fűtött hangulatot letompítsa és ellen-
súlyozza azt a felháborodást, amely a választási visszaélések nyomán támadt.
Az „Adeverul” tegnapi száma azt a méltán feltűnést keltő hírt közli, hogy
az ellenjelölt nélküli megválasz-
tott képviselők mandátumát meg-
semmisítik
és új választásokat fognak kiírni. Ezek a választások ugyanis nem a bi-
zalom egyhangú megnyilatkozásának tekinthetők, hanem egyszerűen kép-
viselői kinevezésnek.
Kéthetes ülészek
Tegnap este minisztertanács volt, amely elhatározta, hogy a parla-
ment csak április huszonötödikéig marad együtt. A husvét szünet előtt a formalitások elintézése után csak a lakbértörvény, az ideiglenes költ-
ségvetés és a dekrétvtörvények jóvá-
hagyása kerül napirendre. A husvét szünet után a parlamentet már csak ösz-
szel, november huszonkilencedikén fogják megnyitni. Az idő rövidsége miatt a kamara éjjeli üléseket is fog tartani, hogy husvétig minden elő-
terjesztett javaslatot letárgyalhasson.
Sok szó esik a Házelnökség kér-
déséről. A kormány erélyes elnököt óhajt és ezért Voitoianu tábornokot szeretné a kamara elnökének meg-
választatni. Ebben az esetben Voi-
toianu helyett Marsescu lenne a bel-
ügyminiszter és Saveanu közmun-
ügyi miniszter. Voitoianu személye azonban a választások vezetése miatt túlságosan exponált és ezért Bratia-
nunak azt tanácsolják párthívei, hogy
olyan elnököt ajánljon, akit az ellenzék is szívesen lát.

Menasse Chajim
egészségesen és
mivel open déli
gyről sem gon-
az egyik boltba,
ni szokot. Ekkor
arra gondolt,
jött, hogy üzleti
mindját vissza-
hajlogott és
zolt neki, mert
szra fordult és
hasznára gondol-
e, hogy Menasse
an van, mindjárt
elgő volt hozzá,
ebédre is meg-
agát, a legjobb
mert ez a keres-
Menasse Chajimra,
mben él, amikor
g a szerencse
Menasse Chajim
en a nagy város-
ta és degenek
élete sítét volt
a, hogy baráti
gyelem tenyeret
a elmerit onnan
ol őt senki se

és Löwi
kötőt és
áruház

Maria 12.

enter nagy-
iárusítom.

er Filöp
-áruház

Maria 13. szám.
11 márc us 15-ig
ény. 2174

non Rt.
önlegeségit.
borait. Szesz
1269

avaszi
önlegességel

en

n!

és Steiner
áruház a CLUJ,
12.

Ergross.

em
-al
pusitok,
kamában vágó
lését lezélben
feladja, azon-
a. Megnem-
szaveszek.

AZ CLUJ,
áruház)
nori-bergi
kereskedés.

A harmadik дума

Az új ellenzéki akció élén a parasztpárt áll, amely számban erősebb is a nemzeti pártnál, de megélesebb haremmodora miatt is eredményesebben küzdhet a kormány ellen. Mihalache, a párt vezére tegnap kijelentette, hogy az elkövetkező harcban az oligarchiát és reakciót jelentő liberálisokkal szemben a parasztpárt képviseli a nagy tömegek demokráciáját és ezért a pártnak méltónak kell mutatkoznia erre a hivatásra. Mai távirat szerint valószínű, hogy a parasztpárt résztvesz a parlament munkájában.

Az „Aurora” „A harmadik дума”

„A hatalmon nem ülhet egyetlen párt”

Tegnap délután hat órakor a kolozsvári kereskedők, iparosok, vasutas tisztviselők és munkások küldöttsége jelent meg Mihali Tivadarnál, Kolozsvár új szenátoránál és felkérték, jelenjen meg választói között az állomáson, ahol üdvözölni akarják megválasztása alkalmából. Mihali Tivadart az állomáson hatalmas tömeg várta.

A vasutasok nevében Buia köszöntötte, örömet fejezve ki, hogy Kolozsvárt a szenátusban olyan ember fogja képviselni, aki jó és igazság szerető ember. Mihali előbb román, azután magyar nyelven válaszolt és a következő fontos politikai nyilatkozatot tette:

— Kedves választóim!

— Szívvel köszönöm önöknek szavazataikat és a lelkes tüntetést személyem mellett. Az önök szeretete mutatja, hogy nagy dolog a jó ügyet és az igazságot szolgálni az egész élet folyamán. Csak az, aki szelvet vet, arat vihart, de aki jóságot és igazságot vet, az elismerést arat.

— Önök reám adták szavazataikat, nem azért, mintha egyik hatalmon levő vagy elhízelmi párt képviselője lennék, hanem azért, mert azt a hatalmas áramlatot képviselem, amelynek célja kibékíteni egymással a pártokat, a felekezeteket és a nemzetiségeket. Elég volt már a gyűlölet az emberek közt, elég a gyűlöletből a román és magyar testvérek között. A gyűlölet sohasem volt jó tanácsadó, sohasem teremtett jó gyümölcsöt egy nép számára, ezt csak a szeretet és megértés hozhatja meg.

— A parlamentben mindent el fogok követni, hogy mielőbb véget vessék a pártok közötti szörnyű és káros ellenségeskedéseknek. Nem fejlődhetik az ország pénzügyi és gazdasági téren,

nem juthatunk konszolidált állapotokhoz, ha a hatalmon egyetlen párt ül,

az ellenzék pedig kilenc pártból áll, amelyek megtagadnak minden támogatást az ország helyreállítására és folytatni fogják a lelkek izgatását, növelve ezzel az elégedetlenséget az országban.

Az ellenzéki pártokból is részt kell venniük mindazoknak az ország kormányzásában, akik értékes, becsületes és hazaszerető férfiak. Csak így lehetséges azoknak a számát csökkenteni, akik energiájukat negatív kritikákban fektetik el és nőhet azoknak a száma, akik az ország helyreállításán dolgoznak és viselik a felelősséget annak sorsáért.

S csak miután megteremtettük a békét a románok között, működhetünk a románok és nemrománok, a románok és magyarok, zsidók és szászok megértésén.

— Mint Kolozsvár szenátora, biztosítom önöket, kedves választóim: küzdeni fogok a város érdekeiért, hogy rövid időn belül modern nagyváros lehessen, támogatni fogom az építkezés fejlesztését, hogy megszűnjék végre a lakáskriszis, segíteni fogom, hogy a földgáz bevezessék és villamos vasutat építhessen.

— Képviselem fogom az ipar és kereskedelem érdekeit, mindent el fogok követni a kereskedelem szabadságának biztosítására, hogy a gyárak ne szenvedjenek nyersanyaghiányban és hogy ne akadályozzák a bevitelt és kivitelt.

— Oda fogok hatni, hogy a munkásságot ne üldözzék és emberi életet biztosítsunk számára.

— Követelni fogom, hogy az ipart

cimen ir vezetőiket. Az orosz parlament példájára hivatkozik, amelyet Witte kétszer oszlalt fel, mert a nemzet igazi képviselője volt. Harmadszor Stolypin vezette az új választásokat önkényes terror segítségével, de a harmadik дума nem is produkált semmit. Az orosz népnek így megadott, de később elvett joga megbosszulta magát. Az elkeseredés volt a szociális forradalom magva. Az „Aurora” a most összeülő román kamarát harmadik dumának nevezi, amelyet a román reakció mesterei Bratianuék hamisítottak meg a nemzet akaratát és meggyőződését ellenére.

és kereskedelmét illető kérdésekben mindig meghallgassák az érdekelteket és szakértőket. Csak így kerülhet ki Románia a mostani politikai, gazdasági és pénzügyi válságból. Apellálók az ország összes erőihez: ne hanyagoljanak el egyetlen tartományt sem, egyetlen társadalmi osztályt, egyetlen felekezetet vagy nemzetiséget sem.

Amikor Kolozsvárra fog jönni,

kérni fogom a királyt, jöjjön a béke zöld ágával,

hogy kibékítse az összes pártokat, az ország összes polgárait.

Ebben az irányban támogassanak engem, mert így dolgozhatom csak az összesség javáért. Büszke vagyok, hogy nemcsak a román polgártársak szava-

Uj választásokat követel a nemzeti párt

Az erdélyi nemzeti párt végrehajtóbizottsága tegnap délután a következő kommunikékét tette közzé:

A román nemzeti párt intézőbizottsága 1922 március 10-én tartott ülésén az általános választások által teremtett politikai helyzettel foglalkozva a következőket határozta el:

1. A párt „Fekete Könyv”-et ad ki, amely tartalmazni fogja az erdélyi és bánáti választások alkalmával a liberális kormány és közegei által elkövetett visszaéléseket, törvénytelenégeket és büncselekményeket. Befogja bizonyítani, hogy a jelenlegi uralom megfosztotta Erdélyt igazi képviselőitől.

2. Összebírja a nemzeti párt végrehajtóbizottságát és parlamenti tagjait a március 19-én, vasárnap tartandó rendkívüli ülésre, hogy a pártnak a választások által teremtett helyzetre vonatkozó álláspontját lezögezzék.

Az intézőbizottság az Erdély és Bánát minden kerületéből érkezett jelentésekből örömmel, elégtétellel és mély meghatottsággal állapítja meg, hogy az egész erdélyi választótestület kétségbevonhatatlanul és határozottan bizonyította ragaszkodását és bizalmát a román nemzeti párt iránt. Jelöltjeinkre szavazott mindent, ahol a jelöltséget törvénytelen és cinikus visszaütéssel mag nem hiúsították.

Mély felháborodással állapítja meg az intézőbizottság, hogy az erdélyi és bánáti választóknak a nemzeti párt iránt nyilvánított ünnepélyes és törhetetlen ragaszkodását törvénytelenekkel, visszaélésekkel, hamisításokkal és a büntetőtörvénykönyvbe ütköző büncselekmények egész sorozatával megsemmisítették. Így a választások eredménye, úgy ahogyan azt kihirdették, a választók akaratának leggyalázatosabb megnehezítése.

Az intézőbizottság végső energiájával tiltakozik a Kárpátokon inneni

zalai küldenek a parlamentbe, hanem a magyar és zsidó polgárok is, hiszen ők is ennek a hazának fiai, egyenlő jogokkal és kötelességekkel. Isten éltesse Önöket. Éljen a király.

Jorgát és Take Jonescut becsapták a liberálisok

Ismeretes az a közeli nexus, amely Take Jonescut miniszterelnöksége idején a liberálisokhoz fűzte. Bratianu kormányrajutása után Take Jonescu mintegy félellezéki magatartást tanúsított Bratianuval szemben és hírek kerültek forgalomba, hogy a történelmi pártok rotatívájának megvalósítására a liberális párt mellett Take Jonescu van hivatva az új választásokon a második történelmi pártot megteremteni. Kész megállapodásokról tudtak Take Jonescu és Bratianu között. Take Jonescu a választások idejére Jorgával tömörült blokkba és ismeretes, hogy az udvarral szemben tanúsított magatartás ügyében ez a blokk sokkal lojálisabb volt, mint a többi ellenzéki pártok. Politikai körökben azt beszélik, hogy Take Jonescu és Jorga most úgy érzik, hogy a kormány cserbenhagyta őket, mert a választásokra beígért támogatást nem nyújtotta. Take Jonescu másodmagával került az új parlamentbe, Jorga pedig alig nyole mandátumot tudott szerezni.

Kézdivásárhelyen

román területeken elkövetett gyalázat ellen és nem engedheti meg, hogy a régi királyság elmut politikai eszközeiből származó becsületlen forrlyokat meghonosítsák Ujromániában is, vagyis a Kárpátokon inneni területeken. Kijelenti, hogy nem ismeri el az ilyen eszközökkel létrejött parlament törvényességét és követeli a hamis választások megsemmisítését és új választások elrendelését, amelyeket a törvény szerint és becsületes módon kell lefolytatni, a választók akaratának szabad érvényesülését engedve.

Uj választás Kézdivásárhelyen

Kézdivásárhely, március 1. A Magyar Szövetség kézdívásárhelyi tagozata felhívással fordult a kerület magyar választóihoz, amelyben felszólítanak minden magyar választópolgárt, hogy a március 15-16-án megtartandó új választáson testületileg járuljanak a szavazóurnák elé és szavazataikkal támogassák Szilveszter Ferencet, az öszmagyarság jelöltjét. Ebben a kerületben tudvalevőleg megsemmisítették a választást.

— A génuai konferencia először Románia és Lengyelország gazdasági krízisét rendezi. Párisból jelentik, hogy a génuai konferencia előkészítésével meghatalmazott bizottság elkészítette a tanácskozási programját. Eszerint még mielőtt Oroszország helyzetével foglalkozna a konferencia, Románia és Lengyelország kerül napirendre.

— Elsülyedt német gőzös. Londonból jelentik: A Red Star Line hajózási társaság „Kronland” gőzöse, mely most érkezett Newyorkba a plymuthi kikötőből, azt jelentette, hogy az Oceanon vészjeleket kapott a „Groutoft” nevű német hajótól. Más hajók arról adnak hírt, hogy a „Groutoft” az éjszakai nagy szélviharban elsülyedt, még mielőtt segítségére siethettek volna.

**Rövidárunkban
harisnyákban legolesőbb
bevásárlási forrás
nagykereskedés
Glória**
Calea Reg. Ferdinand 30.
(Széky-palota)
Telefon 5—49.

**Ausztria
parlamentari választások előtt****Nines politikai megoldás a mai parlamenttel. Módosítani akarják a választói törvényt**

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától.

Az osztrák belpolitika válsága a keresztényszociális nagynémet kormánykoalíciónak a lanai szerződéssel bekövetkezett felbomlása óta állandónak mondható. A Schober-kormány akkor a nagynémeteknek a kormányból való kiválása után mint keresztényszociális átmeneti kormány vezette tovább az ügyeket. Az így meggyongyult átmeneti kormány helyzetét először a Gürtler—Waneczek rágalmozási ügy parlamenti vizsgálata kezdte ki: a külföldi kölcsönök végre valahára közeledő realizálódása is csak látszólag és csak napokra enyhített a kormány helyzetén, míg a kölcsönök felhasználásának kérdése újból megmutatta, hogy a kormány minden parlamenti alátámasztás nélkül áll.

Schobernek a kölcsönök felhasználására vonatkozó beszéde a politikai pártok itélete szerint nem tartalmazza azt az irányítást, amelyet egy kormány ilyen kritikus pillanatban szükségreppen meg kell adnia: ez az álláspontja különösen a nagynémet pártnak, amely a csehszlovák, az angol és az olasz kölcsönökkel kapcsolatban kialakuló külföldi ellenőrzések rendszere ellen fúj riadót. A nagynémet párt ebben a kérdésben véli felfedezni a Németországhoz való csatlakozás aktualitásának ellanyhulásával elvesztett választási jelszót.

Tudósítónk a nagynémet néppárt egyik parlamenti tagjától, akinek információi ismételtelen hiteleseknek bizonyultak, kérdéseire a következő érdekes nyilatkozatokat kapta:

— Schober kancellár a mi pártunk bizalmát a lanai szerződés titkos előkészítésével játszotta el. A bizalomnak helyreállítását nem jelentette volna az sem, ha a keresztényszociális és a nagynémet pártok egy közös polgári programban tudtak volna megállapodni a legégetőbb kérdésekben: a hitelek felhasználásában és a viszonyok könnyezere alatt végrehajtandó tisztviselői létszámapasztásban. Ennek a programnak a végrehajtására egy rövidlejáratu politikai kényszerházasság, a Schober-kormány nagynémet miniszterrel való kiegészítése révén elgondolható volna. De Schober tegnapi parlamenti beszéde különös kedvet, különös buzditást ebben az irányban bizonyára nem hozott.

— Mi nagynémetek jól tudjuk, hogy egy keresztényszociálisok, mint a szociáldemokraták úgy vélik, hogy most már elérkezett az a lélektani pillanat, amelyben a mult választást meghaladó sikerrel léphetnek a választók elé. Választást akar mind a két párt: a választásoktól azt reméli úgy az egyik, mint a másik, hogy az abszolút többséget fogja meghozni számára.

— Az abszolút többséghez vezető utat a választói törvény módosításában vélik felfedezni. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a lajstromos választás mellett kialakuló úgynevezett maradványszavazatok összehasonlított kiküszöböljék. A maradványszavazatoknak összehasonlítása elsősorban a kisebb pártok érdeke, a nagy pártok pedig, különösen a keresztényszociálisok, úgy látszik, most jónak látják, hogy a mi pártunknak jelentőségét leszorítsák.

— Amíg nem jöttek a hitelek, mindenki koalíciót akart, hogy a felelősség a nehézségekért ne egyedül a keresztényszociális pártot terhelje. Most, hogy a hitelek megjöttek, a régi osztrák politikára emlékeztető optimizmussal egyszerre egymagában akar kormányozni a keresztényszociális párt is, meg a szocialisták is. Meglátjuk, mire mennek vele.

— Az építőiparosok értekezlete. Az erdélyi és bánáti építőiparosok országos szövetsége tegnap kezdte az iparkamara tanácskozó termében a kollektív szerződések tárgyalását. Az értekezletet ma folytatják.

Schober

a v
nyugatm

Az

Bécs, má
mai ülésén
és a nagy
előt intézte
országának
támasztott
mennyi szó
velencei e
felül. Aus
nem hozia

Schober

jelentette,
követeléseit
hatalmakat
kelt állam
müket arra
tria jogait
népszövets
is utasított
népligát M

A kancell

Magyarors

mény ut

ujabb kö

utalt a m

soproni n

lentésére,

magyarors

nálásával

minden

Magyaror

velencei e

egy ez te

mint egy

A kar

dét, hogy

felett ser

helye és

kitart. (L

A „P

hivatalos

magyaror

ság a bre

Magyaror

hogy két

oda. Aus

lentette l

los közle

gyar tag

nyi föld

zódésben

gata.

Beh

jöv

Buda

meg az

jóváért

ország

egy millió

állatot

szlávián

követelő

a jóváért

két a bu

totta ö

mennyis

fát kell

hogyi

falvakat

szerint

vényoim

is köve

országt

horribil

nagy

teljesít

követel

és poli

meg. A

kozak

mazott

ismétlé

Varsó

ország

távirat

ben el

Egyes

kieszk

Lengy

sámo

dorló

letén

mény

séget

vágyu

teljes

Schober kancellár

a visszakövetelt nyugatmagyar területekről

Az Uj Kelet tudósítójától.

Bécs, március 10. A nemzetgyűlés mai ülésén a keresztényszocialisták és a nagymetrek sürgős interpellációt intéztek a kormányhoz, Magyarországban a burgenlandi területekre támasztott újabb igényeiről. Valamennyi szónok hangsúlyozta, hogy a velencei egyezményen megadottan felül, Ausztria semmiféle áldozatot nem hozhat.

Schober kancellár válaszában kijelentette, hogy Magyarország újabb követeléseiről értesítette a nyugati hatalmakat és a közép-európai érdekelt államokat is és felhívta figyelmüket arra, hogy ezzel megint Ausztria jogait akarják megsérteni. A népszövetségnek levő képviselőinket is utasították, hogy informálják a népligát Magyarország szándékairól. A kancellár megállapította, hogy Magyarországban a velencei egyezmény után semmiféle joga nincs újabb követelésekkel előállni és utalt a magyar miniszterelnököknek a szeptember 2-án tett kijelentésére, amely szerint a nyugat-magyarországi kérdés végleges elsimításával eltűnt a két ország között minden viszály magva. Ha most Magyarország úgy tesz, mintha a velencei egyezmény nem is léteznék, úgy ez teljesen más mentalitásra vall, mint egy német emberé.

A kancellár azzal fejezte beszédét, hogy a Burgenlandi községei felett semmiféle alkunak nincs már helye és Ausztria emellett végsőig kitart. (Lekes taps és éljenzés.)

A „Politische Korrespondenz” felhivatalosan jelenti, hogy a nyugat-magyarországi határkiigazító bizottság a brennbergi bányák kérdésében Magyarország javára döntött, úgy hogy két tárnát Magyarországnak ítélt eda. Ausztria emiatt tiltakozását jelentette be a bizottságnál. A felhivatalos közlemény szerint a bizottság magyar tagjai általában tíz kilométernyi földszávet igényelnek a békeszerződésben megjelölt határvonaltól nyugatra.

Behajtják a magyar jóvátételi összeget

Budapest, márc. 11. Tegnap érkezett meg az antant jegyzéke a budapesti jóvátételi bizottsághoz, hogy Magyarország köteles három hónapon belül egymilliárd koronán felüli értékű előadatot átadni Olaszországnak, Jugoszláviának és Görögországnak. Ez a követelés azonban csak első része annak a jóvátételi összegnek, melynek jegyzékét a budapesti antantmisszió most állította össze. Magyarországnak óriási mennyiségű téglát, cementet, és épületfát kell kiszolgáltatni Jugoszláviának, hogy a háború alatt elpusztított szorb falvakat és városokat felépíthessék. Hír szerint a közhasznú vállalatok részvényeinek és a devizáknak egy részét is követelni fogja az antant Magyarországtól a jóvátételi összeg fejében. A horribilis követelések miatt országsszerte nagy az elkeseredés. Magyarországon teljesíthetetlennek tartják az antant követelését, mely az ország gazdasági és politikai konszolidációját akadályozza meg. A kormány válaszcjegyzéke tiltakozik a Németországgal szemben alkalmazott kizsákmányoló presszió megismétlése ellen.

Kivándorlás Lengyelországból.

Varsóból jelentik: Tolokowszky, Lengyelország amerikai főkonzulja hivatalos táviratot küldött kormányának, amelyben elmondja, hogy sikerült neki az Egyesült-Államok külügyi hivatalánál kieszközölnie, hogy a jövő esztendőben Lengyelországból a meghatározott arányszámon felül tizenötezer lengyel kivándorló kapjon engedélyt az Unió területén való lakhatásra. Ez a kedvezmény sok zsidó család számára lehetőséget fog nyújtani arra, hogy régi vágyuk, az Amerikába való kivándorlás teljesüljön.

Négyes-szövetség alakul át a kisantant

Nincsiés nyilatkozata: az antant hatalmak a békeszerződések revízióját hangoztatták. Az új szövetség nem tűri a már ratifikált békeszerződések megváltoztatását

A génuai konferenciát május 20-ra halasztják

Az Uj Kelet tudósítójától.

Néhány nappal ezelőtt az Uj Kelet bécsi munkatársa beszélgetést folytatott Lasocky lengyel követvel, aki azt mondta, hogy Lengyelország közeledése a kisantanthoz, bevezetett tény. Az a jelentés azonban, hogy a kisantant három-szövetsége Lengyelország közbe lépésével négyesszövetséggé válik, még korai. Egyelőre csak gazdasági szövetségről van szó Lengyelország és a kisantant között, helyesebben Lengyelország, Csehszlovákia és Jugoszlávia között már régebb ideje fennáll a szövetség. Génuában Lengyelország, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Románia valamennyi gazdasági kérdésben egyöntetűen lép fel, már ez is olyan alliancset jelent, amely hetvenmillió embernek az érdekét képviseli. Feltűnő, hogy a bécsi lengyel követ nyilatkozatával egyidőben Nincsiés jugoszláv külügyminiszter nyilatkozott az „Adeverul”-nak és azt mondja:

Bukarestben traktuk az alapját egy olyan politikai csoportosulásnak, amely Közép-európa négy államát és e négy állam mintegy hetvenmillió lakosságát foglalja össze.

Jugoszlávia Romániával, Csehszlovákiával, Romániával és Lengyelországgal együtt figyelemreméltó tényezője lett Európának. Most már nem lehet kisantantról beszélni, mert ez a kisantant új négyes-szövetséggé alakult át. E négyes-szövetség első közös akciója a pénzügyi szakértők belgrádi konferenciája. Feltűnő, hogy a két nyilatkozat mindenben itt-ott még a kifejezésekben is egyöntetű. Nincsiés jugoszláv külügyminiszter is, Lasocky bécsi lengyel követ is egy hetvenmillió szövetségéről beszélnek s noha a bécsi lengyel követ még korainak tartja a quadruple-alliancset, Nincsiés későbbi nyilatkozatából úgy tűnik ki, hogy ez a politikai négyes-szövetség már létre is jött. Nincsiés külügyminiszter az „Adeverul”-nak adott interjúját egy mai belgrádi távirat szerint szélesebb nyilvánosság előtt is megismételte. Fogadta a párisi Havas-ügynökség tudósítóját és kijelentette előtte, hogy a négyes-szövetség valójában létrejött.

A négyes-szövetségre azért volt szükség, mert az antant hatalmak állandóan a békeszerződések revízióját hangoztatták.

A kisantant államai már több ízben hangsúlyozták, hogy semmi körülmények között nem tűrik a már ratifikált szerződések revízióját és ebbeli érdekek megvédésére kötötték meg a szövetséget a négy állam között.

A belgrádi konferencia különben a négy szövetséges állam küldötteinek részvételével tegnap reggel Nincsiés elnökletével megnyitott. Nincsiés megnyitóbeszédében üdvözölte a szövetséges államok delegátusait. Vázolta a feladatokat, amelyeket most Belgrádban a génuai konferencia előértkezelésén meg kell oldani és azt mondotta:

— Reméli, hogy Génuának meg lesz a kívánt eredménye. A kisantant államai egyok ott, ahol jogaikat kell megvédeni és együtt vannak ott is, ahol áldozatokat kell hozni.

Közép-európa gazdasági helyzete válságos, ha hamarosan nem segítünk, katasztrófálissá válhat. Ez a mi kötelességünk és azért gyűjtünk itt össze, hogy segítsünk a bajon.

Utána a lengyel delegáció vezetője Okenszky, majd a cseh delegátus Kalina és a román Chiricescu beszélt. Megköszönték a fogadtatást és tolmácsolták kormányaik üdvözlését. A kisantant-állam, helyesebben az új négyes szövetség államainak belgrádi konferenciája vasárnapig befejezi tanácskozásait. A

további tanácskozásokon Jankovics elnököl.

Nincsiés nyilatkozatával szemben feltűnő és meglepő Bratianu miniszterelnök nyilatkozata, amelyet az „Adeverul”-nak tett. Bratianu Jonel kijelentette, hogy nem utazik a génuai konferenciára és pedig azért nem, mert külföldi értesüléseiből ugylátja, hogy

Génuában nem fognak komolyabb határozatokat hozni és így az ő személyes ottléte nem okvetlenül szükséges.

Lehetséges, hogy Bratianu itthonmaradásának belpolitikai okai vannak, de különös, hogy előre ítéletet mond a génuai konferenciáról. Génuáról az „Adeverul” azt írja, hogy csak folytatása lesz a washingtoni konferenciának, amely tudvalevőleg a leszerelési kérdés tárgyalt. Az „Adeverul”-nak ez a felfogása annál tévesebb, mert a génuai konferencia nem a leszereléssel, de Európa gazdasági újjáépítésével fog foglalkozni. Es maga Amerika valószínűleg nem is vesz részt azon a konferencián. Ratheneau német külügyminiszter a birodalmi gyűlés főbizottságában azt mondotta: nem remélheti, hogy Génuában revidálni fogják a versaillesi békeszerződést, de bizonyos, hogy vizsgálni fogják ott a világ-gazdaság betegségének általános okait és valamennyi nemzet képviselője keresni fogja az utat, amely Európa szanálásához vezet.

Génuában csak az első értekezlet lesz, ezt a további konferenciák egész sora fogja követni.

Végleges megoldást csak a jövő hozhat, ez pedig nem képzelhető el Amerika részvétel nélkül. Amerikának a génuai konferenciával szemben való állásfoglalása határkévet jelent a világbéke felé vezető uton. Amerikában nagyon jól tudják, hogy az ő részvétel nélkül Génuai jelentősége egészen összezsugorodik. Még mindmáig nem lehet tudni, hogy Harding mit határozott. Nap-nap után érkeznek ugyan táviratok, amelyek tudnivalókat, vajjon részt vesz-e Amerika vagy nem vesz részt, ezek azonban csak ballon d'essay-k, tapogatózások. Ma újra érkezik távirat Washingtonból, amely azt mondja, hogy kormányhoz közelálló körök jelentése szerint

a kormány véglegesen elhatározta, hogy nem vesz részt a génuai konferencián.

Az elhatározást azzal indokolja, hogy az európai államok, jöllehet négy év telt el a háború befejezése óta, semmitsem tettek a háború alatt elpusztított vidékek újjáépítése érdekében. A hír valódiságában ép az indokolás hamissága miatt kell kételkedni. Hiszen Génuában épen ezért ül össze a világ, mert a háborudult Európa nem képes újjáépíteni önmagát.

A kolozsvári villamosművek kibővítésének ügye. A villamosmű kibővítése ügyének előkészítő bizottsága dr. Kiss Mór elnökletével tegnap délelőtt értekezletet tartott, ahol elhatározták, hogy az albizottságok nyolc napon belül elkészítik a részvénytársasági alapon készülő építkezés jogi, kereskedelmi és technikai tervezetét, amely felett véglegesen dönthet a bizottság. Itt említjük meg, hogy a városi tanács kedden fog dönteni, hogy a részvénytársaság tervezetét elfogadja-e?

Pincérkongresszus Kolozsváron. Az erdélyi és bánáti pincérszak-szervezetek március 24-én és 25-én tartják Kolozsvárt országos kongresszusukat, ahol elhatározzák, hogy Orbér mellett fognak-e továbbdolgozni, vagy napidíj mellett.

Retorzió

a kolozsvári liberális jelölt bukásáért?

Nagyobb személyi változások várhatóak Kolozsvár és a megye vezetőségében

Az Uj Kelet tudósítójától.

Marin Stefanescu, aki pártonkívüli programmal lépett fel Kolozsvár képviselőjelöltjének, megbukott. Ekkor derült ki nyíltan is, amit hallgatólag mindenki tudott, hogy Stefanescu tulajdonképpen a liberális párt jelöltje volt s az ő bukása a liberálisok kudarcát jelenti. Ez a kudarc annál nagyobb, mert Kolozsmegyében — az ellenjelölt nélküli dr. Pordea kivételével — a liberálisok minden kerületben kibuktak. Ezzel kapcsolatban az a hír terjedt el Kolozsváron, hogy a vármegye tisztviselői karában rövidesen nagyobb személyi változások lesznek. Hír szerint a liberális párt azokkal a köztisztviselőkkel szemben, akik a választások törvényes lefolyása felett örködték, azzal a retorzióval akarnak élni, hogy áthelyeztetik őket. Komolyan tartja magát a hír, hogy a kormányhoz ilyea értelmű feliratot küldtek, melyben előterjesztést tettek néhány vezető tisztviselő kicserélésére.

Dr. Pop Julian polgármester, akihez az Uj Kelet munkatársa kérdést intézett, a személyi változásokról keringő hírekre a következőket válaszolta:

— Én is hallottam, hogy a vármegye vezetőségében személyi változások jósolnak, de hivatalosan nem tudok róla. Lehetséges, hogy ilyen természetű felterjesztés történt, de hogy erre már megérkezett volna a kormány válasza, nincs tudomásom. Én a magam részéről nem látám indokoltnak egyes tisztviselők kicserélését s remélem, hogy a kormány nem fogja magát egy esetleges retorziós indítványtól befolyásoltatni. Nem valószínű a személyi változás már azért sem, mert ép most jelent meg a „Monitorul Oficial”-ban a már régebben kinevezett városi tanács véglegesítése s az összes tisztviselőket megerősítették állásukban.

A polgármester óvatos nyilatkozatából megállapítható, hogy Kolozsmegyében több főtisztviselőt át fognak helyezni, mert ilyen előterjesztés valóban történt s valószínű, hogy a személyi változásokról szóló hír rövidesen igaznak bizonyul. A polgármester is tud róla s lehetségesnek tartja, bár a kormány most erősítette meg állásában a városi tanácsot. Sőt az is megállapítható a polgármester nyilatkozatából, hogy az áthelyezéseknél — melyeket a vármegyénél egyes szolgabírók kicserélésével meg a választások előtt hajtottak végre — politikai okuk lesz. Retorzió a becsültesen lefolytatott választásokért. Beavatott helyen azt is tudni vélik, hogy vannak a kolozsvári liberálisok között emberek, akik be akarnak és be fognak jutni a város és a vármegye vezetőségébe. Csak hivatalosan nem tud minderről a polgármester, de magánértesülései nyilván vannak. Mi is úgy tudjuk, hogy Marin Stefanescu kudarcára néhány vezető tisztviselő állásába fog kerülni.

Wieni irodánk

és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szónok—Biharkeresztes—Békéscsaba és Kötégyanban felállított saját exposituraink utján **kötbér kikötése mellett 5—10—15 napi** határidőn belül Ó- és Uj-Románia bármely részébe vagy vi-sza **darabára és vagonrakomány** s. állításokat vállalunk

Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiókok Wien I. Rotenturm Str. 12. Oradea-Mare Rimanóci-u. 12. Orsova Dunapart. 1276

HIREK

A tavasz szeme

— Holder József —

— Az Uj Keletnek

A tavasz az egyik szemét kinyitotta, mint tenger, oly mély ez a szem. Lubickol a gyermek, az ifju, a jámbor, az aranyos színű vizen.

A gyermek! Oh nézem őt lopva, titokban, vér s tej folyt az arcán szeliden, hajfürte napos volt öröm sugarától s ész fénylett a homlokivén.

A két karom téged ölelni kilebben, te drága, te drága gyerek, a félszemét már a tavasz kinyitotta. s én küldöm könyveimet.

Tavasz szeme kristály, s könyv sír a mint madár a háló megett; [szememben jaj! a másik szemét már nyitja titokban úgy félek és úgy remegnek...

Héberből: Brody László

— Tizezer tisztviselőt bocsát el az állam. Bukarestből jelentik, hogy a „Lupta” szerint a kormány április elsejével tizezer tisztviselőt akar elbocsátani, hogy a költségvetést redukálja. Ezzel szemben a megmaradt tisztviselők fizetését fel fogják emelni, hogy a megélhetésüket biztosítsa és ne legyen szükségük egyéb kereset után nézniük.

— A cionista világszervezet intézőbizottságának ülése. A cionista intézőbizottság a végrehajtóbizottsággal egyetértően elhatározta, hogy a legközelebbi ülést március tizenötödikén fogja megtartani. A tanács ülése három napot vesz igénybe és Berlinben fog megtartani.

— Oroszország és a génuai konferencia. Moszkvából jelentik: Az „Emsz” című újság foglalkozik Oroszországnak a génuai konferencián való részvételével. Különösen az orosz zsidóság szempontjából. Az újság vezetőségén kívánja a világ zsidóságától, hogy Szovjetországot génuai követeléseit támogassa. A szovjetküldöttek eredményeitől függ, vajjon a pogromok által megzúdított orosz zsidóság megkapja-e azt a segítséget, amely talpraállíthatná. A szovjetkormány a génuai konferencián a Fehéroroszországban és Ukrajnában élő zsidóság támogatását fogja kérni, egyszerűen azért, mert erre a nemzetiségre Oroszország ujjaépítése körül nagy felelősséget várnak. Meg vagyunk róla győződve — folytatja az újság — hogy ha Oroszország zsidó tömegei között népszavazást rendelnének el, maga a zsidó polgárság is egyöntetűen követelné a szovjetkormány ujjaépítési kívánságainak teljesítését, minthogy ez az egyetlen út az oroszországi zsidóság gazdasági és nemzeti életének rendbehozására. Filantropia és az amerikai zsidóság segítése sohasem tudja elérni azt, amit a szovjetkormány ujjaépítési terveivel meg lehet majd valósítani. A cikk végül felszólítja a világ összes dolgozó zsidóit, hogy az orosz követelések teljesítése érdekében indítsanak intenzív politikai kámpányt.

— A kolozsvári piaci árusok ügye. Megírtuk, hogy a Tornavivoda udvarára összezsúfolt piaci árusok, akiket a Széchenyi-térről való eltávolításukkal válságos helyzetbe döntöttek, ismétellen kérelemmel fordultak a városi tanácshoz, hogy helyezze vissza őket a régi piacra. A beadvánnyal a közigazgatási bizottság foglalkozott, mely albizottságot küldött ki az ügy megvizsgálására s a bizottság jelentése alapján fog a szombaton ismét összeülő közigazgatási bizottság véglegesen dönteni.

— Repülőtisztből betörő. Párisból jelentik: A fiatal George Charvillat, aki Sorcyból származik, a háborúban mint repülőtiszt vett részt és több ízben kiütötte magát. Egy napon azonban rajtakapták, amikor bajtársa kofferjéből nagyobb pénzüsszeget lopott. A hadbíróság három évre ítélte el a bátor tisztet, akit a háború végén ismét szabadlábra helyeztek. Charvillat gyorsan álláshoz jutott, mert kitűnő soffőr volt,

de egy vakmerően sebes utja alkalmával a gépet tönkretette és a soffőri állásából is kiesőpöngött. A szerencsétlen ember erre betörésre adta fejét és öt hónap alatt hatvan betöréses lopást követett el, főképpen rokonai és barátai kárára, akikről föltételezte, hogy nem fognak följelentést tenni ellene. Amikor Párisban kifigyott a betörési alkalmából, Verdunba helyezte át működése színterét, ahol három nap alatt kilenc nagyszabású betörést követett el. A nyomozó hatóságok emberei nem találták meg őt Verdunban, hanem egy névtelen följelentés alapján Metzben bukkantak rá a legelőkelőbb hotelben, ahol Charvillat elegánsan élt. Böröndjét grófi címerrel díszítette és előkelő családok társaságát kereste. Letartóztatása után a st.-miheli börtönbe zárták, de a volt repülőtiszt innen is kimenekült. Kitérte a falakat és megszökött. Visszatért szülő hazájába, Sorcyba és egy autómobilgyárba tört be. A rendőrség a betörés módszeréről felismerte a tett elkövetőjét és Charvillat után nagyszabású nyomozást rendelt el. Két napi kutatás után végül megtalálták őt egy kiszáradt kut üregében.

— „Deborah” purim-estély Marosvásárhelyen. Marosvásárhelyről jelentik: Nagy érdeklődés kíséri a „Deborah” zsidó kultúr-negyed adar hó 15-én tartandó purim-estélyét. Az estélynek legnagyobb érdekességét bizonyára a hírneves Ligeti-Graciella művészpár fogják nyújtani, akik helyi műkedvelőkkel az ókori zsidó történelemből vett táncokat fognak előadni. Színre kerül Deszberg Simon „Közgyűlél a Nőegylet” című vígjátéka, mely a Jehudit estélyen oly nagy sikert aratott. A darab főszereplője Keller Erna a marosvásárhelyi magyar színzáró ki-tűnő művésznője lesz. Érdekessége még az estélynek a zsidó iskola növendékei által előadandó „Palesztinai életrajzok”. Az estély tiszta jövedelmét kulturális és zsidó nemzeti célokra fogják fordítani.

— Rotschildné kilencvenéves. Frankfurtban ünnepe volt a múlt hét vasárnapján. A Rotschild-palota alabárdosai alig győzték lesegíteni a kocsi-rol az előkelő publikumot, amely a nagyszony kilencvenéves évfordulójára alkalmából jött tisztelni. A Rotschild-család is együtt volt. Bécsből, Londonból és Párisból jöttek a nagy család tagjai Matild asszonynak — mit? jó szerencsét, hosszú életet, vagyont kívánni? Amit a jómód bőségben és luxuszban és közéletben nyújthat, annak Mathilde Rotschild báróné egy hosszú életben részese volt. Ő maga is a Rotschild-család sarja: leánya Rotschild Salomonnak, a bécsi ház vezetőjének és hitvese az 1828-ban Nápolyban született Rotschild Károlynak, aki 1901-ben hagyta őt özvegységben. Vallásos és érdekes ember volt Rotschild Károly. Olyan pedáns és pontos, mint Kant Immánuel, legpontosabb rituálék megtartásában. Napról-napra a reggeli este ima után néhány misnát olvasott egy talmudiván társaságában, a nyári hónapokban pedig, ha almatlanság bántotta, vagy máskor is ha borongó hangulat vett erőt rajta, éjjelkor alacsony számlóra ült és chaocozimát mondott abban a kis komor szobában, ahol előre elkészített gyűjteményes kopersója állott, a kopersón fehér halottas ruhái. A gazdagság kísértő ördögét hessegette így el. Az özvegység is sok idegződött át ura puritánuságából és vallásosságából, de az ő aktivitása a jótékonykban keresett kioldást. A régi történeti Rotschild-házat nem engedte a frankfurti gettó lerombolásakor eltűnni, boltives termet és szobáit a Rotschild-alapítványok irodáivá változtatták át. Az öreg báróné, akit a német császár minden alkalommal meglátogatta ha Frankfurtba jött, jó zsidó asszony maradt végig. És ilyen maradjon — ezt bizonyára többen kívánták neki — bis hundertzwanzig.

— A kommunista per mai tárgyalása. Bukarestből jelentik: A kommunista mai tárgyalásán többek között Pantelmant, Sociologot és Juon Grétiat hallgatták ki, akik a vallatásnál szenvedett kínokat panasztolták el és kijelentették, hogy vallomásaikat azoknak hatása alatt tették.

— A kolozsvári Jótékony Izraelita Nőegylet közgyűlése. A kolozsvári Jótékony Izraelita Nőegylet ma délután négy órakor tartja a vármegyeház nagytermében évi közgyűlést. A közgyűlésen az elnökség és a választmány beszámoló az egytel fejlődéséről és a Napközi Gyermekotthon állandósításáért kifejtett működéséről.

— A kormány nem vesz fel belső kölcsönt. Téves információ alapján több kolozsvári napilap is megírta, hogy Vintila Brañianu pénzügyminiszter a gazdasági válság megoldására nagyobb belső kölcsönt szándékozik felvenni. Bukaresti illetékes helyen kijelentették, hogy ez a hír minden alapot nélkülöz. A kormány annál kevésbé gondol belső kölcsön felvételére, mert a külföldi kölcsönök ügyében folyó tárgyalások nemsokára megfelelő eredménnyel fejeződnek be. A tárgyalás alatt álló külföldi kölcsönök perfektuálása után a kormány rendezni tudja minden esedékes kötelezettségét.

— Egy magyar hangfőnök. Bécsi lapok jelentik: Prita Mihály, a magyar hangfőnök, akinek öt oktávra terjedő, a mély és magas regiszterben egyaránt páratlanul álló hangja legutóbb, a bécsi fonetikai társaságban is nagy feltűnést keltett, amerikai turnéra indul. Prita fényes ajánlatokat kapott amerikai impresszárióktól, többek között egy milliárd osztrák koronát kínáltak neki egy felévre. Prita azonban, jómódú földbirtokos lévén, maga akarja rendezni amerikai hangversenyét és maga komponálta három-négy-ötöktávós dalokat akar énekelni. Hangversenyi jövedelmét, egy bécsi könyvkiadó szerint a Nansen-akciónak akarja juttatni az oroszországi inségesek javára.

— Székely Ferencék amerikai milioi. Székely Ferenc és társai, a magyar nemzeti zsidótanulmányok kudarcairól bécsi és amerikai hírforrások alapján már részletesen beszámoltunk. Megírtuk, hogy Székely Ferencék a dollárak hazájában nem a legbarátságosabban fogadták, mert Amerika zsidósága nem áldoz a keresztény-nemzeti Bethlenék Magyarországnak. Akkor megtámadtak bennünket a helyi ébredő laposok s a harmónia kedvéért ártortodoxia orgánuma is: azzal rágalmaztak bennünket, hogy rágalmazunk. Ezekre az ostoba kirohanásokra nem feleltünk, most se felelünk, ha helyettünk a Budapesten megjelenő „Egyenlőség”, amely, — a gyengébb ébredők kedvéért megjegyezzük, nem cionista, sőt magyar-zsidó újság, — meg nem adná a feleletet. Az „Egyenlőség” szövegét így írja Székelyék amerikai vereségéről:

„Mi történt Amerikában? Az történt, hogy a pesti zsidó hitközség akcióját igen hüvösen fogadták, az számottevő eredményt fel nem mutatott. Nem mutatott pedig fel eredményt azért, mert Székely Ferencék akcióját egy ellenakció keresztelte, amely úgy állította be Székelyéket, mint Bethlen Istvánnak és a mai kurzusnak exponenseit. Amerikában nem kaptak számottevő összegeket Székelyék, mert ott azt mondták róluk, hogy támogatják a mai kurzust. Itthon viszont megrágalmazták őket, mondván, hogy az Amerikában szerzett százmilliókkal el akarják nyomni a magyarság „keresztény és földmives irányzatát”. Mind a két hazugságot el lehetne viselni. A legszomorubb a dologban az, hogy a sok százmillió dollárból sem igaz egy szó sem s a sok százmillió nemcsak dollárban, de koronában sem érkezik meg a válságos helyzetben levő pesti zsidó intézmények címére.”

Igen. Se dollár, se korona. Semmi. Ez Székelyék amerikai eredménye. És ezt nem mi írjuk. A budapesti „Egyenlőség” írja.

— Purimbál Karánsebesen. A karánsebesi Zsidó ifjuság március hó 14-én purime álarcos bálat rendez zsidó kultúrcélokra.

— Gyilkosság a touloni Karneválon. Leoncavalló zenedrámájára, a „Bajazzo”-ra emlékeztető esetről számol be egy párisi távirat. A jelentés szerint a touloni Place de la Liberté-n, melyet zsufozásig megtöltött az álarcos Karnevál-menet, egy maszkírozott alak hirtelen egy fiatal pár elé toppant és lelőtte a férfit. Azután többször rálőtt a nőre, de ez csak könnyebben sebesült meg. A golyók még egy embert sértettek meg. A tömeg értelmetlenül tette a gyilkost, aki az ötödik gyarmatezred őrmestere. Az asszony, akit megsebesített, a felesége, aki az agyonlőtt férfinak lett a szeretője. Colombani ör-

mester elmondotta, hogy a felesége nemrég elhagyta őt és három gyermekét s amikor a farsangi felvonulásban felismerte, nem bírta fékezni indulatát és véget akart vetni szerencsétlenségének.

— Házasság. Glück Vilmát Tökerebelyesről eljegyezte Ábrahám Vilmos pénzügyi titkár, a marosvásárhelyi csoport Palesztina-biztos, elvhu és kitartó szorgalmas harcosa eszménkek.

— Alakulóban a tojásexportőrök szindikátusa. A kormány ismeretes kiviteli rendelete, mely szerint kiviteli engedélyt csak szindikátusok kaphatnak, arra kényszeríti az erdélyi és bánáti exportőröket, hogy szakmánként rövid időn belül szindikátusba tömörüljenek. A napokban alakul meg az erdélyi és bánáti tojáskereskedők szindikátusa a nemrég alakult Export-Import Kereskedők Egyesületének kobein belül. A tojáskereskedők szindikátusának megalakulása nagyjelentőségű közgazdasági esemény, mivel a romániai exportnak egyik legfontosabb cikke a tojás. Az őszi kámpány alkalmával ezer-ezerkét száz vagon tojás kerül exportra Erdélyből és Bánátról, főleg Svájcba és Angliába. A valutakérdés szempontjából is elsőrangú fontossága a tojás kivitel, mert egy vagon erdélyi tojásért Svájcban huszonöt-harmincezer frankot fizetnek. Már régóta szükségét érezték az érdekeltek egy szindikátus megalakításának, ami eddig azért nem jöhetett létre, mert a tömörülésre irányuló mozgalom élen olyanok álltak, akik nem képviselték a tojáskereskedelem régi, kipróbált reprezentánsait. Az e hét esztendőnként megtartott értekezleten vidékiekkel együtt harminc érdekelte jelent meg, akik egyhangulag kimondták a szindikátus megalakulását, amelynek élére kizárólag az érdekelte kereskedőkből egy öttagú bizottságot választottak. A bizottság egy héten belül elkészíti a szindikátus részletes tervezetét és annak elfogadása végett néhány napon belül új értekezletre hívja össze Erdely és Bánát tojáskereskedőit. A szindikátus szervezésére vonatkozó munkálatokat az Export és Importőrök Egyesületének alelnöke, dr. Geréb végzi.

— Istentisztelet. A purim-ünnepep alkalmából f. hó 13-án, hétfő délután fél 7 órakor a Reg. Ferdinand-uti zsinagógában istentisztelet lesz, melyen dr. Eisler Matyas főrabbi mond beszédet.

— Színészek kritikája a kritikásokról. Kinos incidens helye volt a napokban a weimari színház, mely a Schiller-díjat nyert Fritz von Unruh: „Lajos Ferdinand herceg” című darabját adta elő másodízben. Az előadás végén az egyik szereplő a függöny elé lépett és hatalmas beszédet intézett a közönséghez a „Deutschland” című lap színházi kritikusa ellen, aki a darabról és az előadásról nem a leghízelgőbb kritikát írta. „Ha ez csak szórványos eset volna, hallgatással napirendre térhetnénk, — mondotta többek között a szónok. — de fájdalommal kell megállapítanom, hogy a weimari sajtó már hosszabb idő óta lealacsonyít minden darabot és előadást, legyen szó akár Tagore, Wilhelm Scholz, Unruh vagy maga Goethe darabjáról. Az ilyen folytonos diszkreditálás egyfelől a színház művészeti hivatását sérti súlyosan, mert lehetetlené teszi, hogy Weimarban valóban értékes munkákat elő lehessen adni; másfelől a színház anyagi helyzetét is gyengíti az állandó lesújtó kritika, mely ezáltal a nehéz viszonyokba kizárólag színeseket még nagyobb válságba sodorhatja.” Az egész színtársulat nevében tiltakozik a rendszeres becsmérlések ellen. A közönség percekig ünnepelte a szónokló művészt. Érdekes, hogy a szóbanforgó kritikusknak a felesége — a színház tagja.

* Bolond az, aki ügynöktől vesz drága eszencet, míg nálam a legfinomabb likör-eszenciákat megrendelheti utánvét mellett 75 lei gkgénti árban. Glück Henrik Oradea-Mare, Calea Victoriei 74.

Hölgyek figyelmébe!

TAVASZI KALAPOK

készítése, szalmakalapok átvarrása és átalakítások feltűnő olcsó árban és pontos időre készülnek.

NŐIKALAPSZALON, RISS-U. 22.

Kész kalapok raktáron.

Bukaresti divatlevél

— Az Uj Kelet bukaresti munkatársától —

Bukarest, márc. 9. A tavasz Bukarest divatéletében is változásokat hozott. A szőrmék eltűnnek lassanként és a kosztümök kerülnek elő. De ezen a természetes átmeneten kívül, ez az új tavasz néhány egészen új kreációt is teremtett.

Elsősorban az estélyi ruhánál, amelynél a bársony egészen alárendelt szerepre degradálódott. Helyette könnyebb szöveteket, kreppet és szatint használnak. A legutóbbi előkelő esti összejöveteleken merész és különleges színek domináltak, így a rubinvörös, legelső helyen. Ez a szín rendkívül pompázatos, különösen ha arany vagy ezüst szegéllyel van kiegészítve. Ime, egy ilyen estélyi ruhának a leírása, amely X. grófnő szalonjában kelteit feltűnt: testhezrózó ruha, minden szélesség nélkül, rubinvörös kreppből bársony csokor a derekánál. Kis dekoltázs, ami az anyagok finomságára való tekintettel nem zárja ki, hogy ez a fazon elsőrangú estélyi ruha legyen. A cipő, a fölönfüggő és a legyező szinte ugyanaz mint a ruháé. Ezek a ruhák barnakülölk.

A divatos női kalap rendkívül sokféle. Vannak burgesi, melnesi, rendszerint szalmából, mérv vagy lengő tollakkal, amelyre keréjelhez hasonlít. Sok közöttük a fészkes. Legtöbbjük keskeny szalaggal van a kalaphoz erősítve. Számtalan a fészkes. Pészméte és paradicsomszerűek.

A férfidivatban a pyjama szenvedett nagyobb változást. A pyjama, néhány év óta, egyidejűleg divatban van és lehanyatlak. Divatban van a fourak között és lassanként kinegy a divatból a burzsoáknál, ami tulzások miatt, amelyeket, alkalmazásában, az előbbiek elkövettek. Amikor a pyjama divatba jött, a legtöbb ember, aki szerette, gyakorolni a művészetet... vagy a szobizmust, örült, hogy a ruhák és a férfiműek egyformaságát és nehézségét a pyjama fantasztikus viseletével váltotta fel néhány órára. És ennek az örömlüknek a gyakorlatában, olyan tulzások vettek fel, hogy kőveleztükben az egészségesebb észjárásuk elmaradtak a pyjamák excentricitása mögött. Sokan le is tették magukról és nem viselik. De valószínű, hogy vissza fognak hozzá térni, mert a pyjama nagyon praktikus ruhadarab. Kétféle pyjama van: egy az éjszakai és

egy a nappali használatra. Az előbbi helyettesíti a hálóinget, amelynek sok tekintetben előnyösebb. Melegebb elsősorban, azután, erkölcsösebb is. Kevésbé csunya mint a hálóing és nem olyan neveléses mint az. Testhezrózó. A hálóing lebegő, nőies és komikusan mutat a férfiakon. Hogy egy hálóingest férfi ne keltsen nevetést, ahhoz legalább is az szükséges, hogy a hálóing különlegesen szép legyen. Sokszor azonban éppen ez kelt mosolyt.

Az éjszakai pyjama zefirből, batisziból vagy nyersselyemből készül. Ez nyárára. A téli pyjama anyaga perkal vagy flanel.

A pyjama, amelyet nappal használnak, kényelmes érzést ad viselőjének. Évszakok szerint, ennek is változik az anyaga. Téli

reggeleken és este, lágy és meleg molettából készült pyjamába legkellemesebb dolgozni. A színe ilyenkor rendszerint sötéte, violet vagy tengerkék. Egyébként kihajtos és manzsettás és egészben eléggé korrekt kinézésű ahhoz, hogy az ember benne látogatókat fogadhasson.

Vannak férfiak, akik háziruhának az 1830-as években, nagyapánk által használt tógaszzerű öltözékeket kedvelik. Ne felejtsek azonban el, hogy míg ez más ruhadarabok, nadrág és mellény igénybevételét is szükségessé teszi, addig a pyjama önállóan használható toalett, amelynek odahaza való viseletével a rendes nappali és esti ruhákat kiválóan lehet kímélni.

Ben Ami

A palesztinai ortodoxia tiltakozik az Aguda újabb árulása ellen

Hírek Palesztinából

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Jeruzsálem, március 6. A lord Northcliffe tiszteletére rendezett banketten, amelyről távirati értesítés alapján az Uj Kelet már beszámolt, az ünnepelt sajtóférfi a „Haarec” értesülése szerint ezeket mondta: „A cionisták kijelentették, hogy az egész zsidóság nevében beszélnek és ime ma az ortodox zsidók egy küldöttsége járt nálam, amelynek szónoka kijelentette, hogy az ortodoxok ellensége a cionizmusnak.” Minthogy Kook főrabbinak — lord Northcliffe súlyos elfoglaltsága miatt — nem volt módjában azonnal felelni, más alkalommal tért rá a vádra. A főrabbi kijelentette Northcliffe előtt, hogy igenis az egész zsidó nemzet, de különösen a vallások kivánják a nemzeti otthon ujjáépítését.

Az ortodoxok a Balfour-deklarációban a próféciák teljesülését látják

és ha még vannak emberek, akik ezt kétségbevonják, azoknak nincs joguk az összesség nevében beszélni, legkevésbé az ortodoxia nevében, amely a nemzetnek a megszentelt földön való megújulását a legnagyobb dolognak tartja. Azok, akik becsületet és szent igyekvésünk ellen ilyen vádakot emelnek, kevésen van-

nak, nem is számítanak. Igaz, hogy az ortodoxok a cionisták egy részének vallási közömbösségét fájlatják, de ez semmiképpen sem érinti a nemzeti aspirációkat. A zsidók kivétel nélkül meg vannak róla győződve, hogy a brit kormány ígéretét állni fogja.

Az Aguda machinációját különben is a palesztinai zsidóság nem hagyja szó nélkül. Néhány héttel azelőtt Jeruzsálemben nagy tiltakozó gyűlés folyt le, amelyen túlnyomó részben ortodoxok, de számos agudista is megjelent. A gyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben felszólítja a főrabbinatusi hivatalt, hogy minden hatalmában levő eszközökkel

lépjen fel a konkolyhintók és árulók ellen.

Elhatározták azt is, hogy a galuszban székelő Aguda-központokhoz fordulnak és fölkérlik őket, hogy hártassák el maguktól a palesztinai Aguda-szervezet cselekvéseit a felelősséget. Ez a jelentéktelen szervezet ugyanis olyan lépést követett el, amely az Aguda alapelveivel ellentétes. Palesztinai ortodox előkelőségek különben is elhatározták, hogy ünnepélyesen tiltakozni fognak a konzervatív zsidóság nevében azok ellen, akik a nemzeti otthon gon-

dolatát és valósággá válását elgáncsolni akarják.

Közben mosakodó irás jelent meg Sonnenfeld rabbi tollából, amelyben kijelenti, hogy

az ortodoxok szíves-leléssel kívánják a jisuv fölvirágzását,

de követelik, hogy az ortodox letelepülés szabadon fejlődhessen. Nem lehet tűrni, hogy a cionisták a valóság zsidóság fölött való uralmat vállalják. A delegáció egyébiránt csakis az Aguda általános felfogását tolmácsolta lord Northcliffe előtt. Ugyanakkor dr. de Haan is helyreigazító nyilatkozatot közölt. Ezeket írja: „Nem felel meg a valóságnak, hogy a Waad Haaschkenasi lord Northcliffe előtt a Balfour-deklaráció és a nemzeti otthon ellen intrikált volna, de követelte, hogy a Balfour-deklarációt odamódosítsák, hogy a nacionalista zsidók vallási jogai és szabadságai épügy biztossá tartsanak, mint a nemzsidók jogai és hogy

az Aguda ugyanazokat a privilégiumokat kapja, mint a Jewish Agency.”

A londoni gyarmatügyi hivatal jelentése szerint Palesztina katonai közgazgatásának neozot embereit nem sokára ki fogják vezetni. Április elsején több vezetői állásba levő funkcionárius elhagyja helyét. Magában a közgazgatásban is mélyreható változások történnek úgy, hogy Palesztina adminisztrációja hasonló lesz az irákiival. A változások körül takarékosági szempont volt a vezérelv.

A jaffai kikötőben az utolsó hetekben újra nagy árutörölés észlelhető, különösen sok építőanyagot, cementet és fát importáltak. Ramléban az Anglo-Egyptian Bank fiókot nyitott és már megkezdte működését.

A mizrahi jeruzsálemi tanítóképző intézete a napokban a németországi mizrahi szervezettől értékes ajándékot kapott. Az ajándék egy teljesen felszerelt fizikai laboratóriumból áll, amelynek értéke körülbelül negyedmilió márká.

P. Ginzburg író, Knuth Hamsun és Jakobsen héber fordítója huzamosabb tartózkodásra Palesztinába érkeztek. A husvétünnepre Bialik és Schneier költőket is idevárják.

Látogatás

a bukaresti Simu-muzeumban

A fővárosban képviselőválasztás van és én már végignézttem a szenátorválasztást, tehát amikor afelett kellett döntenem, hogy a képviselőválasztásra menjek-e el, vagy a Simu-muzeumot nézzem meg, nem volt nehéz az utóbbit választanom.

A Simu-muzeum a Bratianu-bulvárd és a strada Sturdzea sarkán épült, föloldalosan hátrahúzóva, tizenhat oszloppal mindkét oldalán és elől és hátul is négyvel, lapos és színes üvegtetőkkel a fedélén, olyan alakú, mint egy trapézformájú jétkészekrény, csak hogy tömörebb és kissé komolyabb, egy miniatűr görög Pantheon, gyerekszobái használata.

A bejárat: néhány hosszában elnyúló lépcső, egy kvadrát cementlap és összeszámolható darab szobor. Ismerőseim a görögök történelméből. Nagyon elasztikus mozdulattal: „A repülő Hermes” tenyéryni szárnyal sarkán, vállán és fején, teste a férfisság barna bronzja. Edes ellentét mellett egy „Kagylót hallgató leány” a figyelés minden közvetlenségével és érzékhatásával. Az „Ingtörő munkás”, aki földnyomuló szilárdsággal előtte áll, még egy lépés a valóságos élethez. Ennek az arcán már megvonták a szerszámok a barázdákat. Ahogy egyik kezével felhajtja karján az ingujját, abban benne van a munka, a munkaidő és a dolgoztatás kínos kényszere. Megborzongató proletárlátvány a könynyed Hermes és a bortömlőt szívó Dionisos társaságában. És a belvederei Apolló büszkje sem vigasztaló.

Nincs ilyen szépség a világon. Érezük formábaöntöttségét és élettelen-ségét.

Bent a muzeum három teremből áll, amelyekben nem lehet rendszert tartani, mert a rendszerben nincs mire támaszkodni. A képek összevissza vannak elhelyezve, az egyik elérkezényit impresszionizmusával, a másik az agyat mozgatja meg expresszionisztikusan, egy harmadik neo-impresszionisztikus pamaasával, darabokban teszi az ember homloka alá jelentőségét.

Megüti a szemet egy név: Munkácsy Mihály — után. Jézus a keresztján. Ch. Koepping átérzése. Bibliikus hangulat. Semmiesetre nincs messze az ösembertől. Két méter, alig. Olyan óriási vászon, hogy padlótól a tetőig ér: „Ádám és Éva kiűzetése a paradicsomból”. Meztelen huskban az agyag barnasága. Ádám eltakarja az arcát (a férfi befelé való szűkülése) Éva kilendíti a karját (az asszony kifelé való siránkozása). Mindketten kábán és vakon világnak eresztett dudavok. Így vagyunk nekiengedve az életnek. Cél-talanul és indokolatlan. A nézők hosszú percekig állnak ezelőtt a kép előtt. Nagyon brutális. Egy grófnőt, aki lorgonnal nézte, meg akartam kérdezni a hatása alatt: miért él.

Az egyik falról Rembrandt úgy néz, mintha még soha nem látták volna. Ki nem ismeri az ő föloldal tartását? A nagy kerek szeme és a nagy kerek haja már minden tisztességes agyvéló kopirkamarájában ott van. Ez még épenséggel egy kilenevenedik hatványú reprodukció.

Behm Wilhelm „Svéd erdő”-je, este, vörössel és kékekkel már érdekesebb. Én még hozzányújtottam a

skandináv macskát a Jegestengerig. Határozottan ingerlő, nekünk dél-övekieknek, a hidegség és a kőd.

Belgiumot, nem tudom miért, mindig kürtökkel és szélmalomokkal láttam. Eugen Laermann flamand és képe kitűnő staffázs Belgiumhoz. Asszonyok, férfiak és gyerekek, közel a tengerhez és niederlandias lapossággal, puffadt cipőkkel szinte, mennek haza akonyatkor a mezőről. Feltétlenül tudom, hogy Laermann, amikor földszintes, tanyai házat rajzolt a háttérbe, a sok s-ro és x-re gondolt, ami a Bruxelles szobában van és egyvonalba nézett a nagyvárossal, amelynek az egész kép kiváló karakterbeli környékfestése.

Az egyik terem közepén, asztal-kákon, néhány miniatűr szobor: Milles Carl, Menekülő. Két férfi, négy előrenyújtott kézzel, az a rohanás válltartásával, Léon Mignon, Combat de taureau. Bikák viaskolása. Megmarkolóan undorító XX. századbeli idegeknek. Aktivistá művészek lehetetlen másképp meglátnia: hürkák, paták és szemölcsök.

Rodin, külön bekezdéssel „Csók”. Nézetem bronzba metszett aláírását. Öszingint szólva, nem ismertem rá Pedig néhány nappal ezelőtt láttam Barth albumában. Azt hiszem reprodukció. Utánaöntötték. De mind egy. A forma így is az. Kételkedem, hogy valaki ne ismerné. A leány ül, felfelé nyújtózkodó lendülettel, ahonnan a ráhajló fiu ajka éri. Két kar, amely elfut egymás alatt hónaljban. Egy domboruan és egy homoruan feszülő mell. A leány megalása a térd görbületében, a fiu ivbe pántolt ágaskodása a lábszárban. Egy felvetett és egy leesuklott szem. A szerelem felszabadultságában szét-

tárt tenyerek. Rángás. Kétségtelen, hogy a nézők nyalják az ajkukat a szobor előtt. Ezt pozitíve, magam is megfigyeltem. A száj önkéntelenül felveszi a csók mozdulatát. Epen úgy, mintahogy a borbély ugyanazokat a mozgásokat végzi a arcán, mint a vendége, akit borotvál. Nagyon eleven Rodin szobra. Még reprodukcióban is.

A „Csók” millióje egészen meg lehetős. Menzel és Holz a falakon. Az utóbbi, természetesen, a teheneivel. Walther Thor kiegészíti a hangulatot. A „konyha, este” elandalító genrekép. A kemence padkáján ül a cseléd, ül a tűzőn és hátul, az asztalon, vörösösen ég a lesröfölt lámpa. A padló frissen fel van surolva, egyetlen edény nincs künn, a kredenc le van takarítva és a leány, hajlásban, a reggeli piacot, az ebédfőzést és az elmosogatást pihenteti. A tekintetben pedig a holnapi munka jön fel, azért szomorú. Milyen élete van egy ilyen cselédnek.

Román festő, hatalmas vászonnal: Stoinescu, Csatakép. Ágyuk, hullák és a farkasok. A kép jó, de nem szimpátikus. Azonban, kellő reprodukálással, igen hasznos szolgálatot tehetne a pacifizmusnak. Ha nem is döbönt el teljesen, mert valami hősi mozdulat bele van azokba az elnyult emberekbe magyarázva, de egyidőre mindenesetre kedvét szegi a nézőnek a hadakozástól. Veresenko képei jobban dühösítették és többeket birtak a dekkolásra.

Faragott szék támláján kicsi, keletes kép. Néhány száz fehér vizilium. Mária királyné rajzolta, hercegnő korában, 1906-ban. Kedvenc virága.

Bronzszobor. H. Ledertől. Har-

nébe!

LAPOK

pok át-
ltűnő a cső
készülék.

RISS-1. 22.

táron.

KÖZGAZDASÁG

Javul az erdélyi malomipar helyzete

A gabonaexportörök szindikátusának alakuló ülésén döntenek a malomszövetséggel való fuzióról

Az Uj Kelet tudósítójától

Annakidején részletesen megírtuk, hogy az erdélyi és bánáti malomszövetség nyolc pontból álló memorandummal fordult a kormányhoz, amelyben kívánságot adott elő. Ezek közül a legfontosabb kérés, a gabonakivitel teljes megszüntetése volt, amely azért szükséges, hogy a belföldi malomipar foglalkoztatást kapjon. A kérések között szerepelt a belföldi szabadforgalom helyreállítása is; a liszt-kivitelnek a malomszövetség részére való kiosztása, mert addig az volt a helyzet, hogy felelőtlen elemek a malomok rovására illegitim uton szereztek kiviteli engedélyeket és valósággal monopolizálták a liszt-kivitel (Schuller ügy).

Az Averescu-kormány intézkedéseinek likvidálása alkalmával valósággal napról-napra szenzációs méretű panamák jutottak napfényre, amelyek nagyjából konjunktúra lovagok kiviteli engedélyével van kapcsolatban. A malomszövetség memorandumának igen lényeges kérése volt az adóbecsések újból való felvétele, mivel a szakértelem nélkül felvett malom-adóbecsések alapjában fenyegették a malomipar. Kérések továbbá a rekiválások megszüntetését, amely rendkívül labilissá teszi a malomipar helyzetét.

A kormány a február 16-iki minisztertanácsán foglalkozott a memorandummal és ismert rendelete alapján a malomszövetség részére biztosította a liszt-kivitel, azzal a kikötéssel, hogy a belföldi szükségletet teljesen fedezni kell. A gabona szabadforgalma ügyében a kormány úgy rendelkezett, hogy a megyei bizottságoktól elvette a gabona kitalálási jogot és ezt a legfelsőbb bevásárló bizottságra ruházta, amelynek tagja báró Neumann Károly, a malomszövetség elnöke is. Az adó-

mic centinél alig nagyobb és benne van az elnyulás, az elmúlás minden mozdulata. Ló és lovas. A lónak ellóg a nyaka, ferde irányban, amelyben az éléshez való utolsó ágaskodás feszül, de csak annyira, hogy épen még le nem esik. A lovas már hátra fordult a nyeregben. Most állított meg (valami tanyai pitvarban mintázhatták) és egy béres fogja a holttestet, hogy leemelje. Visszaérkezés a tanyára, a bölcsőbe, az élet indulásához, a keletkezéshez: a halálhoz. Lederernél ez is természetesség, semmi plasztikum.

Nagy festmény, csupa élénk szín, amelyek azonban egyáltalában nem tarkák, hanem világosodók és sötétedők, a hajnal és az alkony színei. Öregség és gyerekség. Fiúk és leánykák körben, közből egy óz kántortanító. „Enekóra falusi iskolában.” Annyi gyöngédség és finomság, a hang illanó leheltetének olyan átlátszó megüvegesítése a levegőben, amennyi elasztikumot talán csak egy nő keze adhat. M. Grossmanné asszony festette.

Schmutzler Leopold müncheni művész „Keleti táncosnő”-je a mindig előrelibegő, előreszökellő, de mindig visszaeső nehéz napkeleti nőstény. Repülni akar és tele van aggatva ékszerekkel, drágakövekkel és csörgő plakettekkel. Hosszu, fekete haja is huzza és sulyos melle is lenyomja. Csak a feje van olyan tartásban, mintha mehetnék. Színezése részegítő, vörös ráfestés, még inkább bordó, nem tudom hány ujjnyi vastag és ha kap is a kép felülről valami égszínkék világosságot, az alaphangulat a budoaré marad. Nagyon nehéz vészon.

becsések revíziójára nézve úgy rendelkezett a kormány, hogy utasította a pénzügyi reszortokat a malombecsések alapos felülvizsgálatára. Megszüntette továbbá a kormány a malomiparra sérelmes rekiválásokat is.

A kormány rendelkezései lehetővé teszik az erdélyi és bánáti malomipar újból való bekapcsolódását az intenzív munkába. Minthogy a liszt-kivitel teljesen a malomszövetség kezébe jutott, az aradi gabonaexportörök legújabb átiratukban felajánlották az együttműködés lehetőségét a gabona és liszt-kivitelre vonatkozóan, olyképen, hogy a megalakulás előtt álló erdélyi gabonaexportörök fuzionálnának vagy beolvasdnának a malomszövetség exportosztályába, mivel mindkét szakmának sok azonos érdeke és célja van, amit az együttműködés esetén könnyen el tudnának érni ez a kérdés különben rövidesen megoldást nyer, amennyiben az erdélyi és bánáti gabonatermelők és exportörök március 28-án és 29-én Kolozsvárt az iparkamarában értekezletet tartanak, amelyen megalakítják az erdélyi és bánáti gabonaexportörök szindikátusát. Kolozsvár székhellyel. Az alakuló értekezlet feladata lesz véglegesen állásfoglalni a malomszövetséggel való fuzió ügyében.

Belföld

Bukaresti tőzsde március 11-én. Valuták: Márka 56—57, leva 89—89, font sterling 585—590, francia frank 1190—1206, svájci frank 25—26, lira 675—685, dragma 570—580, dinár 175—180, dollár 134—135, Napoleon 475—480, osztr. kor. 220—230, magy. kor. 19-50—20-50, szokol 220—225, lengy. márka 370—380.

Devizák: Páris 1210, London 595, Newyork 134, Róma 695, Svájc 25-50, Prága 225, Bécs 180, Berlin 53-75, Budapest 18-75.

(x) Elhalasztották néhány luxus-cikk adójának befizetését. A pénzügyminisztérium rendelkezése folytán a vadászfegyverek, gépkocsik, lovak, hintók és a megengedettnél több szolga után

Hires és ismert név; Franz von Lenbach, München. Ábrázol: egy bajor nagyszonyt. Vagy egy bojár. Mindenesetre földbírtokosné, akinek nagy eselése lehet. Csipke, sok bársony, selyem és uszály. És fensőbbes tartás. A ruha jól van megkonstruálva, de a tekintetében nem tudott annyi emberi nézést sem belelopni, mint egy egyiptomi fabába. Erről nem Lenbach tehet, ő kitűnő festő, de a nagyszonyynak csakugyan nincs emberi tekintete.

Impozáns bronzszobor tűnik szembe: Jef. Lambeau, Bruxelles, a „Leláncolt Prometheus.” A fájdalom, ugylátszik, mindig emberi és a szenvedésben nem lehet pózolni. Prometheus egészen meg van törve. Törzs, fej, láb, kar egyenként és összhangban fejezi ki a mártíriumot. A legpompásabban a derék hajlás van megcsinálva, ami tökéletesen fedi egy olyan embernek a kinyitott, akinek altesti bántalma van. A sas, aki Prometheus táplálja, épen rágyja ki oldalából a máját, hogy enni adja neki.

És még egy szobor: Max Klingernek, a világhírű német szobornak Fritz Nitzche-büsztyje. A hírhedt filozófus, aki a szociális igazságokat megtagadta, a nyomorral nem törődött és az élet mindenáron való kiélvezését magasztalta, aki szép és üres paradoxonokat gyártott és akinek még annyira sem lehet megbocsátani, mint Wilde Oszkárnak, aki legalább költő volt és a readingi fegyházban megtért, kidülledt homlokával és vak szemekkel mered a világba, amely tanításain sokkal, de sokkal továbbment és ma már biztató igyekezettel közeledik az Emberhez.

Ben Ami

járó luxusadót az előirt időpontnál későbbben is be lehet fizetni. Az erre vonatkozó hivatalos összeállítás a napokban fog megjelenni. Az egyszázalékos forgalmi adó, továbbá a 15, 10, 5 és 3 százalékos luxusadó befizetését illetően a pénzügyminiszter megengedte, hogy az adókötelesek tömeges jelentkezésére való tekintettel az adóhivatal az adó esedékességét követő hónap első három napján is elfogadhat befizetéseket. Az ezen túl teljesített adóbefizetéseket, vagy ezek nem teljesítését jövő évi kihágásnak fogják minősíteni.

(x) Kétfélmilliárd a kincstári bonok összege. A hátralékos és most esedékes kincstári bonok ügyében — mint az Uj Kelet megírta — a kormány tárgyalásokat folytatott az érdekeltektől állammal. Franciaországgal és Angliával már sikerült megállapodásra jutni, a Belgiummal kezdett tárgyalások azonban még nem fejeződtek be. A tárgyalásokkal egyidejűleg a pénzügyminisztériumban megkezdtek a bonokra vonatkozó adatok összegyűjtését és ezek a munkálatok — bukaresti jelentés szerint — tegnap befejeződtek. Eszerint Románia külföldi bontartozása összesen 2 milliárdot tesz ki, melyet a pénzügyminiszter konvertálás útján akar rendezni.

(x) A GFR. vezérigazgatója az államvasutak autonómiájáról és kölcsönéről. Tancred Constantinescu, a CFR. vezérigazgatója, akinek lemondásáról elterjedt híreket ma megcáfolják, tegnap nyilatkozott a CFR. 600 millió kölcsönéről és a CFR. üzletelésével kapcsolatban te vezetett autonómiáról.

— A CFR. autonómiája — mondotta a vezérigazgató — valóban munkaprogramunk egy lényeges részét alkotja. A kiküldött bizottságok már dolgoznak is az ezzel kapcsolatos tervezeten, de amíg el nem készülnek, bővebbet nem mondhatok.

— A 600 millió lei kölcsönt a pénzügyminiszter garanciája mellett vették fel: felét a nagybankok, másik felét pedig a nagy iparvállalatok jegyezték. Az államvasutak ügyének irányítására kinevezett külön igazgatási tanácsról elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak.

A CFR. kölcsöneivel kapcsolatban különben arról értesülünk, hogy a már lejegyzett hatszázmillió leien kívül hamarosan más kölcsönöket is kap az államvasut. Értesülésünk szerint a kölcsönt másfélmilliárdra fogják kiegészíteni, hogy a CFR. minden szükségletét kielégíthesse. Az eddig felvett hatszázmillióval a németországi gyáraknál megrendelt és már leszállított mozdonyokat fogják kifizetni.

(x) Illetékkedvezmény a szövetkezeteknek. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter elrendelte, hogy azok a városi és falusi szövetkezetek, amelyeknek alapítójára a huszezer leit nem haladja meg, mentesek az iparigazolványi illetékek fizetése alól. Azok a szövetkezetek, melyeknek alapítójára a huszezer leit meghaladja, az illetékeknek csak a felét fizetik.

(x) Konstancai áruforgalom: Március 9. Kivittek Törökországba 78 ökröt és 35 ezer kilogram benzint. Angliába nagyobb mennyiségű gyapjút, Görögországba 157 ezer köbméter épületfát. Árak: árpa 100 kg. 340 lei, zab 345, tengeri 325, bab 300.

(x) Hogyan adóztatják meg a betéti és jelzálog kamatokat. A pénzügyminiszter utasította az illetékes hatóságokat, hogy a betéteket kezelő pénzügyintézetek továbbra is le kell vonni a kamatjövödelmek után járó tizenkét százalékos tőkekamatadót és ezt a pénzt az adóhivatalnak tartozik pontosan befizetni az adóhivataltól egy befizetési nyilatkozat kíséretében. A befizetés alkalmával a pénzügyintézet köteles bemutatni a kamatjövödelmek kifizetését és tőkésítését igazoló, a pénzügyigazgatóság által hitelesített különleges lajstromot. A pénzügyigazgatósági kiküldöttek felülvizsgálják az új adóvallomásokban foglalt adatokat, amit összehasonlítanak a különleges lajstrom adataival és ha visszaélésnek jönnék nyomára, az illető kétszeres adót fizet. A rendelet kimondja, hogy a vallomások határidejének lejártá után a bankok csak oly esetekben teljesíthetnek kifizetéseket, ha az érdekeltek a vallomás hiteles másolatát igazolják, hogy a neki kijáró jövödelmeket vagy követeléseket az adókiivetés szempontjából bevalloita. A jelzálogkamatok megadóztatását illetően sok panasza és kétely merült fel, ezt a kérdést a pénzügyminiszter a napokban elődöntötte olyképen, hogy a folyton változó folyószámla

váltókövetelések, ha egy évnél rövidebb határidőre szólnak, még akkor sem fognak megadóztatni a tizenkét százalékos G. adóultrás adóval, ha utólag vannak is biztosítva, mivel ez a biztosítás nem változtatja meg a folyószámlai váltókövetelés jellegét. E szerinti a rendelet különbséget tesz a jelzálog kötelezvények és a váltókezeset alapján utólag biztosított követelések között, amennyiben a követelés jogi alapja nem változott meg.

(x) Iparpártolási kedvezményt kapott a „Monitorul Oficial” március nyolcadiki számának közlése szerint az élelő (Biharmegye) fűrésztelép részvénytársaság.

Külföld

(x) Zürichi tőzsde márc. 11-én. Nyitás: Berlin 200, Newyork 515-50, Milánó 2620, Prága 860, Budapest 65, Bécs 7, osztrák korona 7-00.

Adókedvezményt kaptak a Banca di Sconto utódintézetek. Rómából jelentik, hogy az olasz kormány a fizetésekképtelenné vált Banca di Sconto alakulában lévő utódintézetek számára megadta a kért adókedvezményeket. Az intézetek így hamarosan megalakulhatnak és a Banca di Sconto felszámolása rövidesen megtörténik.

(x) Külföldi áru piac. Március 8. Marseille: rizs 100 kg. 70 frank. La Havre: gyapotfonal 50 kg. 250 frank. Kávé 50 kg. 156-25. Páris: eukor 100 kg. 153 frank. Newyork: ezüst unciája 64. London: arany unciája 95 sh. ezüst 32 3/4 d., réz 1016 kg. 62-3-9. Ólom 20-12, cink 25-17.

(x) Papírhány fenyeget Magyarországon. Budapestről írják, hogy a papírgyárak jelentése szerint a nyersanyaghiány következtében, már csak kevés újságpapír van raktáron és az utánpótlásról nem tud gondoskodni. Valószínű, hogy a budapesti napilapok hamarosan gyengébb minőségű színes papíroson lesznek kénytelenek megjelenni.

(x) Egyesült a szlovenszói olajipar. Pozsonyból jelentik: A Slovenská Banka égisze alatt az összes szlovenszói olajgyári telepek 10 millió cseh-szlovák korona alaptőkével közös számlára fognak dolgozni. A fuzió ténye közgazdasági tekintetben Szlovenszói gyáripar szempontjából nagyjelentőségű.

Valutapiac

Páris, márc. 10. Bukarest —, Berlin 419/12, Prága 189/12, Bécs 5/32, Newyork 1116-50, Brüsszel 937/5, London —, Amsterdam —, Milánó 56 3/4, Zürich 216-50, Budapest —, Varsó —.

Bécs, március 10. Bukarest 5600, Zágráb —, Berlin —, Budapest 977-50, London 3900, Milánó 7687, Newyork 6900, Páris —, Prága 126, Szófia —, Varsó 14900, Zürich 1418, Amsterdam 26 1/4, Stockholm 185, Belgrád 3087-50.

Prága, márc. 10. Lei —, dinár 80, márka 245, leva 3835, svájci frank 1168, norvég kor. 1089, dán kor. 1768-50, svéd kor. 1575, lira 301, fr. frank 533-50, font sterling 258, dollár 2920, osztr. kor. 68, holland for. 2376, lengy. márka 5134, magy. korona 742-50, dinár —.

Devizák: Amsterdam 2262, Belgrád —, Berlin 2405, Szófia 3960, Zürich 1173, Krisztiania 1093, Kopenhága 1242-50, Stockholm 1582-50, Páris 536-50, London 269 Newyork 547, Konstantinápoly 38-50, Bécs 68, Varsó 742-50 Budapest 810, Brüssel 499, Milánó 304, Buxelles 499.

Zürich, márc. 10. Bukarest —, Berlin 207 1/2, Amsterdam 195, Newyork 516, London 2251, Páris 4637-50, Milánó 2622-50, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 837, Budapest 66, Zágráb —, Varsó 15, Bécs 18, osztr. kor. 7-50.

Berlin, márc. 10. Bukarest —, Krisztiania 5340, Kopenhága 6637, Stockholm 516, Helsingfors, 1287-50, Róma 1097-50, London 4940, Newyork 2275, Páris 4940, Zürich 4875, Madrid —, Bécs 350, Prága 4418, Budapest 3, Amsterdam —, Brüssel 4610.

Budapest, márc. 10. Lei 558, Napoleon 2980, font sterling 3465, leva —, dollár 792, francia frank 7192, márka 325, lira 3970, osztr. kor. 10 1/2, rubel 40 1/2, szokol 1285, svájci frank 154.

Devizák: Kopenhága 14300, Krisztiania 14300, London 349, Berlin 317-50, Róma 40000, Páris 7100, Prága 1280, Stockholm 20803, Zürich 15400, Bécs 10-25, Zágráb 260, Newyork 785.

BARZEL

Fierarie - vasüzlet

CLUJ — KOLOZSVAR.
Piata M. Viteazul 13. Telef. 10-49.

S. J. Agnon Es a meggörbödött kiegyenesedik...

— Regény —
Fordította Sas László 11

Ekkor különösképen éhes volt és a belei az uttól és a portól és a forró nyári naptól összezugorodtak, de Menasse Chajim szegyelte magát, hogy vendéglőbe menjen és saját szájával ételt kérjen. Mit tett erre? Visszaforult az uton, amelyen jött, talált ott egy parasztszöveget, aki a keresztutnál ült és gyümölcsöt és hüvellyest és más főzeléket árult. Azonnal megszólalt a körülméletlenek nyelvén, mint a rabbi peszah előnapján, amikor a kovászt eladja és retket és hagymát vásárolt tőle, ebédet készített magának, megmosta a kezét és evett a kenyérből, amelyet Kreindel Tsarne, a felesége a bucsuzsánál csavart be a számára, megkívánt egy kis pálinkát is, az arca megelégedett lett és több életkedv, mint valaha, járta át a tagjait. Amikor elvégezte az ebédutáni imát, a tanházba ment, botját és utazó zsákját a sarokba állította és a magyarázatokra figyelt. Egész sereg fiatal gyerekek és ifjú, akik tanultak, keringtek körül, békével üdvözölték és megkérdezték tőle, honnan jött, hová készül és miért tartózkodik itt. Menasse Chajim tréfásan válaszolt nekik és a szája bölcseségeket mondott:

— Miért vagyok itt? Bizonyosan csak azért jöttem, hogy községtokban az emberek gunyvenének az okát kikutassam, tehát miért nevezik őket Izrael szétszóródottságának minden helyen halottak. Azok közé a halottak közé tartoznak, akiket Ezekiel fölélesztett, vagy a puszták halottai közé? Vagy a világ azért nevezi őket halottaknak, mert az olyan érdemes vendéget, mint én is a faképnél hagyják és akár meghalhat, senkise gondoskodik róla, senki se segít rajta?

Igy beszélt Menasse Chajim és így cselekedett minden helyen, mert nincsen egyetlen város se a császár birodalmában, Isten növelje meg dicsőségét, amelynek nem lenne mellékneve. Van nagyobb városunk, mint Lemberg és még ennek is van gunyveve. És ha nem lenne olyan nagy megszegényítés, uraim, még Buczacz gunyvevét is közölném volna. Amikor Menasse Chajim a nagy Krakóba érkezett, a koronázottba, azt mondta, szeretné tudni, miért nem mondják ott „adj nekünk”, mint az imakönyvben is olvasható. És miért ment el Kis-Pitschinischchno-witschébe? Hogy megtudja, miért járnak ott a libák meztelb és az iskolásgyerekek meztelenül. Elég az hozzá, amilyen a helység gunyveve volt, olyan volt a kérdése is és mindezt szép választékos szavakkal, ragyogó arccal, ringó fejjel kérdezte, mintha csak ez lenne az egyetlen, amit még tudni sze-

retne. És így behizelegte magát a gyerekeknel és hajlandóságra és kegyre talált az Isten és emberek szemében. Akik a padot nyűtték, nevetésben törték ki, adakozó kedvük támadt, közelebb húzódtak hozzá és szerénységgel és bizonyítékokkal igyekeztek meggyőzni őt:

— Minálunk ilyesmi nem történhet meg, hogy a vendég az utcán pusztuljon el és senki ne hívja meg a házába. Ezt nem teszik nálunk, koma. Hiába rágalmozod Isten népét, a jószívűeket, a jószívűek fiait, akik sok jót tesznek és jótékonykodnak. És miért nevezik halottak? Menj és tanul meg, Chmielnitzkitől a gyilkostól, a neve is pusztuljon el, aki ezt az egész szent községet kiirtotta és csak halottakat hagyott vissza.

Amikor Menasse Chajim ezeket a szavakat hallotta, mélyen felsóhajtott, nemskóra a társaság is szétszórt és egy könyvet hoztak elő. Kitépték belőle egy üres lapot, ujjukon számolni kezdték a jótékony embereket és feljegyezték a neveket a papirosra:

— Igaz ugyan, — mondották, — hogy úgy illene, két tekintélyes ember akadjon a jótétthez, akik az utcán mennének és gyűjtenének az urnak.

De mivel azok, akik az ilyen kértést teljesíteni szokták, ezen a nyáron már igen sokat fáradoztak és futkároztak, előkelőségüket is lejáratták és kérdéssel, adnának-e még nekik pénzt.

És akik eddig se mentek, biztosan most se mennének. Mert ha jószívűek lettek volna, már eddig is tettek volna valamit. Ha pedig nem azok, akkor visszatért a kérdés: Miben különbözik ez a nap a többi napoktól? És már megtörtént, ha jótékony emberek valahéoz odaléptek és mondták neki: „Elérkezett az óra, hogy te is segíts egy érdemes szegényen”, egyszerűen nem is hallgattak rájuk. Némelyik mondja: A dolog egyszerű, az Isten iránti és az emberek iránti szeretetnek nincsen helye a szívébe — és mások mondják: Eppen ellenkezőleg, de miért tartotta magát távol? Sajnálta szombati ruháját, mert az emberek miatt fel kellett vennie és lám mégis elpusztul a viselésétől.

Még beszélgettek, már feltárlt az ajtó és az egyik ember a másik után lépett be, mert már elérkezett a mincha ideje. Az este leereszkedett a világra, kitépte a nappal világosságát és az emberek összegyűltek az Isten házában és Menasse Chajim imádságban tárta ki a szívét, míg az utolsó kaddis is elhangzott és éppen könyvet akart a kezébe venni, hogy belétekintsen. De ekkor egy férfi lépett hozzá, békével üdvözölte és Menasse Chajim viszonozta a békét és a férfi vacsorára hívta meg és Menasse Chajim utána vonszolta magát, mert visszautasítani mégse akarta.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lel. — Vastagabb betűvel 2 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lel.

Planninót bérbe keresek. Cím a kiadóhivatalban.

Szilvalekvár 100 kgtól kezdődő mennyiségben, vagon tételig kapható Karbusmar János Étesd. 3497-1

Zeneileg képzett kántor, iskolázott szép bariton hanggal, több évi gyakorlattal, fiatal nős, gyermektelen megfelelő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3494-1

Raktárt szárazat és szellőset keresek. Ajánlatokat kérek délután 3-6 között Schwarz, Szappan-utca 13. 3494-1

Üzlethelyiség vidéki kisvárosban forgalmas helyen átadó. Megkeresések Existencia 100.000-ig jelégére a lap kiadóhivatalába küldendők. 3476-1

Vegyeskereskedésem részére keresek egy románul is beszélni tudó tanulót. Wilhelm Naftali, Blaj—Balázsfalva. 3477-1

Kocsárd—Kolozsvár közötti vonalon eltunt egy kézi bőrönd, benne taliszátorával és tülly. Megvételre felajánlónak köszönettel megterítem az érte fizetett összeget és külön jutalomban részesítem. Cím Deitel Izsák, Gherla. 3500-1

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint irógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Főlvételi hely Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Suche zu vier Kindern im Alter von 2-6 Jahren intelligente gebildete Jüdische Erzieherin die die deutsche Sprache vollkommen und perfekt beherrscht, bei hohem Gehalt und guter Behandlung. Offerte sind zu richten an Samuel Goldstein, Brasov, Spitalgasse No. 64. 3457-1

Szobát keresek butorozva vagy butor nélkül a belvárosban. Ajánlatokat „jól fizetek” jelégére a kiadóhivatalba kérem. Közvetítők díjaztatnak. 3478-1

Keresek 2 segédet a vas és fűszer szakmából. Megkívántatik a román, magyar és német nyelv bírása. Aki a rőtös szakmát is érti előnyben részesül. Ajánlatok kéretnek Schul Henrik fiókja céghez Sercsia. 3473-1

Angolból, franciából, németből, oktatók havi 70.- leiert, Calea Victorei (Kossuth Lajos-u.) 16. 3176-1

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank állandóan nagy készlet kizárásban és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendéseket és postacsomagokban is elküldöm. — Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 lel. — Vagontételeinél 5 százalékos kedvezmény. SAMSON BÖRGYÁR, Gyógyász-utca 1 — Gyorsasú raktárral szemben. Telefon gyár 3-86-lakás 3-87

Csekkorona átutalásokat
legolcsóbb árfolyamon és pontosan eszközöl a

Casa Noastra
Kereskedelmi és Ipari Rt.
Satu-Mare. 3445-1

Vettem egy tömegben 11259 méter különféle női divatárut, melynek elárúsítását március hó 13-án kezdem meg, békeidő óta nem létezett olcsó árakon. Ruhaszövetek, mosóárúk, vásznak, grenadin, zefírek és még több itt fel nem sorolt cikk kerül elárúsításra Hosszu-utca 1. szám alatt a

Gerő Zoltán áruházában

Mindenkinek saját érdeke bevásárlás előtt cégemet felkeresni!

Ecetsav 80%
Hering,
Kávé, Mazsola

Timkassa, cacaovaj, cacao massa (cukrázok részére). Analin festékek (Meister Lucius-féle), Nigrosin (bőrgyárosok részére), Sel lak, Orange T. N. érkezett.

Léb Fivérek
Cluj, Telefon 4-471.

1323 „Sweitzer“
TEJOLTÓ

1: 10.000 erősségében oltóképes 1/2 kilogramtól feljebb minden mennyiségben kapható

Dr. Kohn Gyula
gyógyszertárban, Cluj, Piata Unirei 7. sz

Modern fűszerberendezés
kevésbé használt 160 fiokkal eladó.
Cím a kiadóhivatalban. 3482-1

Harisngát a legjobbat a legolcsóbban csakis

Imre Lajos

Calea Regele Ferdinand, Wesselényi-utcai üzletében vásárolhat,

Cégtáblákat
legolcsóbban készít 1316
JAKAB
Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Meteor
palagár Rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kitünő minőségű **asbestpaláját**

Első Erdélyrészi Észszepárugyár
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Kerefen (Szappan-u.)

Gyárt és állandó raktár mindenféle ékszerárúkbán. Vállal briliáns munkákat javításokat és alakításokat. Valföldi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnői műterem. — Fogászati arany és forrasztó, huzalok és lemezek arany és ezüsten. Nemesfém beváltó!

Telefon int. 2-13. — Sürgőnycim: „Guvere Cluj“ 1273

Megnyilt a VULCAN

1319 liszt- és fűszerkereshedés
Cluj,
Piata M. Viteazul 18.
Ügyes, zsidó fiut tanulónak felvesz.
Széchengi-tér. Torna-vivodával szemben. Telefon 10-81. 1319

Transilvania cirokseprű és kelegyár tulajdonosa. Gyártelep Str. Anton Pan 7. Iroda a Vulcan helyiségében, Kriza-utca.

Hölgyeim figyelem! 3136-1

A központi hölgyfodrász és manikűr szalonban

a női fodrászat minden ágát u. m. hajfonatok és transzformációk (parókkák) készítését, hajfestést, ondolást, hajmosást, maniciúrt személyesen végzem.

Hajfesték minden színben és összes kozmetikai cikkek kaphatók.

Terkál volt üzletvezetője
Péterty Juliska
Cluj, Wesselényi M.-u. 13. udvarban.

Szerkesztő hivatal és Cluj-Kolozsvár L. Pop. — Br

Az Uj Kele Szerkesztőség Kiadóhivatal Nyomda Héber osztály Zs. N. Sz.

A kéziratok szerkesztéséig... Kéziratunk vissza... betűnk

V. évfolyam

Wash

Eljön? európai pol... juk gombja... eljön Amer... Minden ette... kor érdeme... ha nem jön... lenne szó... építéséről... tudja ujjá... nagyon is... Amerika, a... huzódzott... séges és... tud önzetle... ha az önze... Ha semm... csak önző... már meg i... nuában ne... dasági felé... inkább pol... rika már s... nem avat... Most is... uraim, G... vetel lesz... gyotton.

A pont... nuai konf... gazdasági... olyan kérd... jából, amel... európai g... tani nem l... ding jegye... jegyzék, f... mata nyelv... laikus nyil... ezek a kik... világpolitik... A boulogn... és Poincaré... abban, hog... déseket ne... ban. Az öt... szen. LL... tudja, hog... talpraállit... anélkül, h... könnyítsen... irtuk, hogy... a francia s... tása eillen... de Poincaré... akinek en... külső és b... tősen megr... makacsabb... dett. Poinc... sza Páris... beleszól... megyek el... kérdésekről... met sajtó... Amerika... sujtódott le... nem kárör... Harding je... Franciaorsz... kája miatt.

Az oko... hogy Oros... nélkül oda... talhoz. An... szovjetkorr... megragado... és Genuáb... azt hiszi, h... szekerülés... ismeréssel... tikus orosz... gyalni. Ha... szovjet kez...